
Idäntalouksien katsauksia

Review of Economies in Transition

1994 • No. 6

7.6.1994

Julkaistu uudelleen 2002

Merja Tekoniemi

Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos, BOFIT

ISSN 1235-7405
Uudelleenjulkaistu pdf-muodossa 2002

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

PL 160
00101 Helsinki
Puh: (09) 183 2268
Faksi: (09) 183 2294
bofit@bof.fi
www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä

1 Johdanto

Venäjän työttömyyden räjähdysmäistä kasvua on ennusteltu jo usean vuoden ajan, mutta tilastojen mukaan näin ei ole tapahtunut. Teollisuustuotannon laskusta huolimatta maan viralliset työttömyysluvut ovat säilyneet alhaisina eikä työttömyydestä niiden perusteella voida edes puhua. Kansainväliset arviot antavat tilanteesta kuitenkin erilaisen kuvan. Kansainvälinen työjärjestö ILO arvioi Venäjän työttömyysasteeksi 10 %, kun sen virallisesti ilmoitetaan olevan prosenttien luokkaa.

Valtionyritysten yksityistämisen ja uuden konkurssilain käytännön soveltamisen myötä työttömyys tulee virallistenkin lukujen valossa kasvamaan. Tämä merkitsee sekä aivan uutta työmarkkinapolitiikkaa että yleisemmin koko sosiaaliturvajärjestelmän uudistamista. Venäjän parlamenttivaalien jälkeen myönnettiin yleisesti, että sosiaaliturvatoimia on lisättävä, mikä Venäjällä tarkoittaa ensisijassa sosiaaliturvan tarkoituksenmukaisempaa kohdentamista. Perinteisesti Venäjän sosiaaliturvajärjestelmää on pidetty pikemminkin liian kattavana kuin puutteellisenä, mutta talousuudistuksen myötä sosiaaliturvan kohderyhmät muuttuvat ja aiemmasta "kaikille varallisuuteen katsomatta tasapuolisesti" – periaatteesta on luovuttava.

Sosialistisessa Neuvostoliitossa hyvinvoinnin tasainen jakautuminen pyrittiin turvaamaan mm. tavaroiden ja palvelujen hintasäännöstelyllä, perustuslain takaamalla työpaikalla sekä maksuttomalla terveydenhoidolla ja koulutuksella¹. Subventoitujen kiinteiden hintojen käyttö johti käytännössä suurempiin epäsuoriin tulonsiirtoihin rikkaille. Samanlainen malli toteutui myös alueiden välillä. Koska esimerkiksi Venäjä kulutti joitakin elintarvikkeita (liha, maito, kananmunat) suhteellisesti huomattavasti Uzbekistania enemmän, sai Venäjä myös enemmän tällaisina hintasubventioina maksettua tukea. Hintasäännöstelystä aiheutui hintavääritymiä, jonotusta ja pulaa kysytyimmistä tuotteista².

Sosiaaliturvajärjestelmän perustana ovat neuvostoajoista saakka olleet yritykset, jotka järjestävät työntekijöilleen maksuttomia virkistyslomia, lastenhoitoa, edullisia elintarvikkeita ja huolehtivat työsuhteen päätyttyä eläkkeiden maksamisesta. Neuvostoliiton aikana valtion sosiaaliturvamenot ylittivät sosiaaliturvaan kerätyt tulot. Kertynyttä alijäämää rahoitettiin kasvattamalla budjettivajetta³, mikä nykyisissä oloissa ei enää ole mahdollista.

---

¹ On kuitenkin huomattava, että maksuttoman terveydenhoidon ja koulutuksen taso oli heikko.

² Ahmad (1992), 317.

³ Alexashenko (1993a,b) ja Kopits (1992), 292.

Perestroikan alkuaikoina vuosina 1989–90 sosiaaliturvajärjestelmää pyrittiin kehittämään tarkoituksena rationalisoida korvausten jakamisperusteita ja tehostaa järjestelmän kattavuutta eri elämäntilanteissa. Minimipalkasta tuli kaikkien korvausten perusta. Käytännössä järjestelmän kehittäminen ei kuitenkaan ollut tuloksellista, ja uudistusyrityksistä huolimatta korvausten määrä säilyi suurena. Samaan aikaan perustettiin uusia budjetin ulkopuolisia rahastoja vastaamaan sosiaaliturvajärjestelmän eri osista. Eläkerahaston ja Sosiaalivakuutusrahaston lisäksi perustettiin Työllisyysrahasto, joka joutui aloittamaan työnsä ilman juuri minkäänlaista kokemusta todellisesta työttömyydestä puhumattakaan työttömien jatko- ja uudelleenkoulutuksesta⁴.

Rahastojen lisäksi sosiaaliturvatoimia rahoitetaan myös suoraan budjetista. Rahastojen kautta hoidetaan lähinnä eläkkeet, työttömyyskorvaukset sekä sairaus- ja äitiyspäivärahat, ja suoraan budjetista maksetaan mm. hintatuet sekä vähätuloisten hintakompensaatiot. Lisäksi paikallisbudjeteista maksetaan alueittain vaihtelevia hintatukia ja muita sosiaaliturvakorvauksia, joihin keskushallinto ei puutu.

Venäjän sosiaaliturvajärjestelmän kehittäminen tapahtuu tilanteessa, jossa länsimaiset hyvinvointivaltioiden purkavat omaa liian kattavaksi osoittautunutta sosiaaliturvaansa. Sosiaaliturvamenoit ovat viime vuosikymmeninä olleet OECD-maiden julkisen kulutuksen nopeimmin kasvanut erä. Vuodesta 1960 vuoteen 1990 sosiaaliturvamenoit OECD-maissa yli kaksinkertaistuivat suhteessa BKT:een. Vuonna 1990 keskimäärin 15 % OECD-maiden BKT:sta käytettiin sosiaaliturvamenoihin⁵, kun Venäjä käytti vuonna 1991 sosiaaliturvamenoihin arviolta 10 % BKT:sta. Arviota voi kuitenkin pitää pikemminkin alarajana, sillä yritys- ja paikallistasolla sosiaaliturvaan käytettyjä varoja ei ole huomioitu koko Venäjää käsittelevissä tilastoissa⁶.

Sosialistisesta talousjärjestelmästä luopuminen merkitsee sosiaalipolitiikan linjojen muuttumista ja etenkin valtion roolin muuttumista sosiaalipolitiikan toteuttajana. Käytännössä tämä tarkoittaa osittain olemassaolevan sosiaaliturvajärjestelmän purkamista, osittain taas sen kehittämistä tarjoamalla täysin uusia palveluja ja kehittämällä järjestelmän sisäistä toimivuutta. Taloussuodistuksen toteuttaminen merkitsee painopisteen siirtymistä aiemmin erityisasemassa olleesta raskaasta teollisuudesta kulutustavaroiden ja palveluiden tuotantoon. Sosiaaliturvajärjestelmälle rakennemuutos aiheuttaa omat vaatimuksensa, joista tärkeimmät liittyvät työttömyysturvan, uudelleen koulutuksen ja minimielintason turvaamiseen. Viime kädessä tavoitteena ei kuitenkaan tulisi olla vain vähäosaisten auttaminen, vaan myös aktiivisen väestönosan kannustaminen omalla työnteollään ja yrittämällä itse tarjoamaan itselleen riittävä hyvinvoinnin taso.

---

⁴ Ahmad (1993).

⁵ Financial Times 25.10.93.

⁶ Tästä yli puolet (52 %) maksettiin vanhuuseläkkeinä, 16 % perheiden saamina korvauksina ja 8 % sairauskorvauksina. Muiden eläkkeiden (työkyvyttömyys- ja rintamaeläkkeet) osuus oli 8 % ja yleisen sosiaaliturvan 3 %. Työttömyyskorvausten osuus oli lähinnä nimellinen – 0.2 %. Sekalaisia korvauksia maksettiin 14 % sosiaaliturvamenoista.

2 Työttömyys

2.1 Työttömyys yhä marginaalista

Yksi sosialistisen talouden keskeisimmistä piirteistä oli koko Neuvostoliiton olemassaolon ajan vallinnut **täystyöllisyys**. Työtä pidettiin toisaalta yksilön velvollisuutena yhteiskuntaa kohtaan, toisaalta taas perustuslakiin kirjattuna oikeutena. Työpaikan takaaminen jokaiselle yhteiskunnan jäsenelle katsottiin tärkeämmäksi tavoitteeksi kuin työn tehokkuus. Yritysten toimintaa ohjattiin keskitetysti laadittujen suunnitelmien mukaisesti, joissa määrättiin mm. yritysten tuotantotasoa ja työntekijöiden lukumäärä. Osa yrityksistä oli **ns. arvovähentäjiä** (value-subtractors), joiden toiminta maailmanmarkkinahinnoilla mitattuna oli niin tappiollista, että yhteiskunnalle olisi tullut halvemmaksi irtisanoa yrityksen työntekijät ja maksaa heille täysi palkka mitään tekemisestä.

Venäjän talousuudistuksen myötä tappiota tuottavia yrityksiä pyritään lakkauttamaan, yksityistämään ja saneeraamaan. Toistaiseksi valtionyritysten budjettirajoite on kuitenkin pysynyt suhteellisen löysänä eikä yrityksiä ole päästetty konkurssiin. Tilanne on heijastunut myös virallisiin työttömyyslukuihin, jotka ovat erittäin alhaisia ja niiden perusteella maan rakennemuutos on vasta edessäpäin⁷. Työvoimaviraston⁸ tietojen mukaan maassa oli kuluvan vuoden helmikuun alussa **835 000 virallisesti työttömäksi luokiteltua työnhakijaa**, mikä merkitsee noin 1 % työttömyysastetta⁹. Eri asiantuntijat (mm. kansainvälinen työjärjestö ILO) arvioivat kuitenkin piilotyöttömyydeksi 7–10 miljoonaa, mikä nostaisi työttömyysasteen 10–14 %:iin¹⁰. Mikäli rakennemuutos saadaan toden teolla käyntiin ja valtion yrityksiltä aletaan myös käytännössä vaatia kustannusvastuuta, voi Venäjän työttömyysaste joillakin alueilla helposti nousta 20 %:iin.

Vuoden 1992 alusta vuoden 1994 alkuun työttömyys kasvoi yli 800 %, mutta kasvu on tapahtunut erittäin alhaisen lähtötason pohjalta. Vuoden 1993 huhtikuusta alkaen työttömyyden kasvu tasoittui ja kääntyi jopa hieman laskuun. Kovin radikaaleista muutoksista ei kuitenkaan voida puhua ja vuonna 1994 työttömyys on jälleen kasvamassa. Avoinna olevien työpaikkojen määrä laski vuoden 1992 alun vajaasta 600 000:sta puoleen vuoden 1993 alkuun mennessä, jonka jälkeen niiden määrä on noussut tasaisesti vuoden loppupuolta lukuunottamatta. On

---

⁷ Mikäli aloittaisi työttömyyslukuja olisi saatavissa, rakennemuutoksen edistymisestä voisi tehdä tarkempia arvioita.

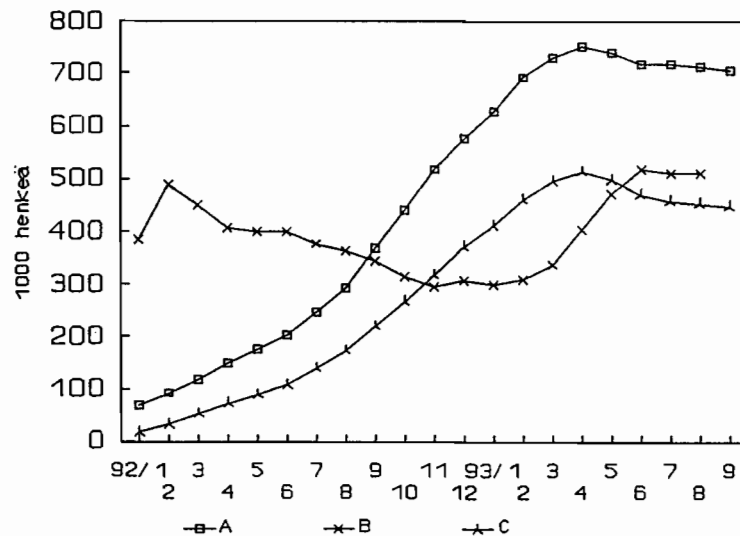
⁸ Venäjän työvoimatoimisto (Federalnaja Sluzhba Zanjatosti) luokittelee työttömät kolmeen pääluokkaan: työttömiin työnhakijoihin (nezanjatyi), virallisesti rekisteröityihin työttömiin työnhakijoihin (bezrabotnyi) sekä työttömyyskorvausta saaviin työttömiin työnhakijoihin. Yleensä virallisesti rekisteröityjen työttömien työnhakijoiden määrä ilmoitetaan viralliseksi työttömyysluvuksi. Viimeaikaisten tietojen perusteella virallisen työttömän statuksen on saanut noin 2/3 työttömistä työnhakijoista.

⁹ Delovoi mir 4.–10.10.93.

¹⁰ Finansovyje izvestija 3.–9.2.94.

kuitenkin huomattava, että valtaosa avoimista työpaikoista on sellaisia, joissa kysyntä ja tarjonta eivät kohta. Kts. kuvio 1.

Kuvio 1. Virallisesti työttömiksi rekisteröidyt työnhakijat, työttömyyskorvausta saavat työnhakijat ja avoimet työpaikat

- A Työttömiksi rekisteröidyt työnhakijat
- B Avoimet työpaikat
- C Työttömyyskorvausta saavat työnhakijat

Lähteet: Russian Economic Trends 1993/elokuu ja Statistical Handbook 1993, States of the Former USSR, number 8.

Venäjällä rekisteröityä työttömyyttä on ollut vasta niin lyhyen aikaa, että tuotannon ja työllisyyden muutosten vertailu saattaa olla hätköityä. Muutamien viime vuosien lukujen perusteella työttömyyden kasvu tuntuu kuitenkin hämmästyttävän vähäiseltä suuriin tuotannon supistuksiin verrattuna. Kun BKT laski 40 % vuosina 1990–1993, väheni työvoima vain 4 %. Työpaikat vähenivät eniten koneenrakennusteollisuudessa, ja useilla muilla teollisuusaloilla työvoimaa lisättiin¹¹. Osittain työttömyyden alhaisuus johtuu työntekijöiden siirtymisestä uusiin yksityissektorin koti- ja ulkomaisiin yrityksiin, mutta todennäköisempää on, että valtionyritykset eivät kovin helposti irtisano työntekijöitään ja piilotyöttömyys on pysynyt korkeana. Valtionsektorin osuus työllistäjänä on hyvin edenneestä yksityistämisestä huolimatta säilynyt huomattavana. Kolhoosit ja osuuskunnat mukaanlukien valtionsektori työllisti vuoden 1993 puolivälissä 70 % maan työllistetystä työvoimasta¹².

¹¹ WIIW Mitglieder Information February 1994, Commander (1993b).

¹² Sosnovskaja (1993), 57. Vuonna 1994 valtionsektorin osuus on laskenut merkittävästi.

Työttömyyden **kestosta** on saatavissa niukasti tietoa. Vuonna 1992 keskimääräinen työttömyysjakso oli neljä kuukautta. Yli neljä kuukautta työttömänä olleita oli vajaat 20 % virallisesti työttömiksi rekisteröityneistä ja yli kahdeksan kuukautta 6 %. Yli neljä kuukautta työttömänä olleiden osuus kasvoi vuoden 1992 lopulta puolessa vuodessa moninkertaiseksi¹³.

2.2 Työttömyys uhkaa etenkin naisia

Työttömyys on yleisintä naisten, nuorison ja vanhempien vähän koulutettujen henkilöiden keskuudessa. Vuoden 1991 alussa Moskovon kaupunkineuvosto kielsi puolen vuoden ajaksi äitien irtisanomisen lapsiperheiden suojelemiseksi. Tästä huolimatta 80 % Venäjällä vuoden 1993 alussa virallisesti rekisteröidyistä työttömistä oli 35–55 vuotiaita **naisia**¹⁴. Pitkäaikaistyöttömistä naisten osuus oli samaa luokkaa. **Nuorten** työttömien ongelmana on yleensä vähäinen koulutus ja/tai työkokemus ja **vanhemmilla** irtisanotuilla työntekijöillä hankittu koulutus ei riitä vapaina olevissa työpaikoissa.

Maantieteellisesti työttömyyttä esiintyy eniten pohjoisella sekä Volga-Vjatkan talousalueilla, joissa työttömyysaste oli vuoden 1993 syyskuussa 2–2.5 %. Alhaisin työttömyysaste (0.5–1 %) on Keskisellä mustanmullan, Povolzhskin ja Länsi-Siperian talousalueilla. Näiden suurten alueiden sisällä on kuitenkin huomattavia eroja työttömyyden jakautumisessa. Esimerkiksi pohjoisella talousalueella työttömyys on keskittynyt Arkangelin alueelle, jossa on vajaat 40 % koko talousalueen työttömistä. Jatkossa kaikkein kriittisin tilanne tulee olemaan alueilla, jotka ovat riippuvaisia muutaman valtiollisen suuryrityksen tai yhden teollisuudenalan toiminnasta¹⁵. Mikäli tällaisilla alueilla yritysten toimintaa supistetaan tai keskeiset yritykset lakkautetaan kokonaan, saattaa alueellinen työttömyysaste nousta erittäin korkeaksi. Vastaavissa ongelmissa on Puolassa taattu valtion tuki niille yrityksille, jotka luovat uusia työpaikkoja taantuville alueille¹⁶. Venäjällä useimpien yritysten politiikkana on kuitenkin toistaiseksi ollut kustannusten karsiminen investoinneista ja muista menoista mieluummin kuin palkoista lomauttamalla työntekijöitä. Kts. kuvio 2.

---

¹³ Economic situation, Russia 3/1993 ja RFE/RL Research Report 20.8.93.

¹⁴ Rossiiskaja Gazeta 31.3.92.

¹⁵ Esimerkiksi Ivanovon alue Venäjällä on tekstiiliteollisuuden keskittymä, jossa sijaitsee yli 130 tekstiiliteollisuuden yritystä. Maaliskuun puoliväliin 1993 mennessä puolet ko. yrityksistä oli lakkautettu, koska aiemmin Uzbekistanista saadun halvan puuvillan tuonti oli loppunut eikä alueen yrityksillä ollut varaa valuuttapohjaisiin ostoihin. RFE/RL Research Report 20.8.93.

¹⁶ Valtion tuki tällaisissa investoinneissa voi olla korkeintaan 30 % kokonaisinvestointien arvosta.

Venäjän työmarkkinatilanteeseen vaikuttaa myös Venäjälle suuntautuva väestöliike, joka vuodesta 1990 syyskuun loppuun 1993 oli nettomääräisesti 806 100 henkeä¹⁷. Heistä valtaosa on työikäistä väestöä. Sotien tai vainon vuoksi Venäjälle muuttaneiden etnisten venäläisten määrä on viime vuosina kasvanut¹⁸, mutta myös vapaaehtoisesti muuttaneita arvioidaan olevan huomattavasti. Oman tulevaisuudessa kasvavan ryhmänsä muodostavat armeijasta lomautettavat upseerit, joita muutaman vuoden kuluessa on irtisanottu 200 000. Vuonna 1994 irtisanottavien upseerien määrän arvioidaan kasvavan 250 000:lla¹⁹.

2.3 Miksi Venäjän virallinen työttömyysaste on pysynyt alhaisena?

Venäjän alhainen **virallinen** työttömyysaste johtuu useasta syystä. Työttömyys on Venäjällä jo ilmiönä niin uusi, ettei maalla ole selkeää työvoimapolitiikkaa eikä työttömyysturvajärjestelmä toimi kattavasti ja tehokkaasti²⁰. Ihmiset eivät ole tottuneet käyttämään työvoimatoimiston palveluja ja työttömälle työnhakijalle edut työttömäksi rekisteröitymisestä jäivät vähäisiksi. Työttömyyskorvausta aletaan varsinaisesti maksaa vasta työnantajan maksaman kolmen kuukauden täyden palkan jälkeen. Korkea inflaatio vähentää entisen palkan perusteella laskettavan työttömyyskorvauksen reaaliarvoa, ja useimmat työttömät saavat käteensä vain minimikorvausta vastaavan summan. Työttömyyskorvausta ei indeksoida, mutta se ei voi olla minimipalkkaa pienempi. Vuoden 1993 elokuussa keskimääräinen korvaus vastasi 11 %:a keskipalkasta²¹.

Työttömyyskorvauksia maksavat Työllisyysrahaston alaiset työvoimatoimistot. Työnantajat maksavat rahastoon 2 % palkkasummasta. Alhaisen työttömyysasteen seurauksena rahasto käytti vuonna 1992 vain kolmanneksen tuloistaan. Yritys on velvollinen maksamaan työntekijälle täyden palkan kolmelta ensimmäiseltä työttömyyskuukaudelta. Seuraavien kolmen kuukauden ajan työttömyyskorvaus on 75 % aiemmista kuukausituloista ja vähenee portaittain 45 %:iin. Minimikorvaus vastaa minimipalkkaa. Korvausta voi pääsääntöisesti saada enintään vuoden.

¹⁷ Kyseisenä ajanjaksona Venäjälle muutti 2956200 henkeä ja Venäjältä muutti pois 2150100 henkeä. Delovoi mir 14.–21.3.94

¹⁸ Venäjän ulkoministeriön mukaan Baltiassa ja IVY:n alueella asuu 24.6 miljoonaa etnistä venäläistä, joista noin 100 000 on hankkinut Venäjän kansalaisuuden. Venäjän kansalaisuus myönnetään automaattisesti hakemuksesta 6.2.95 saakka. Etnisten venäläisten migraation Venäjälle arvioidaan kasvavan jopa kuuteen miljoonaan, mikäli IVY ei pysty sopimaan yhtäläisistä kansalaisoikeuksista alueellaan. Summary of World Broadcast 8.3.94.

¹⁹ Economic Situation, Russia - 3/1993, RFE/RL Research Report, SWB 26.11.93.

²⁰ Vuoden 1993 ensimmäisellä neljänneksellä työvoimatoimistot pystyivät tarjoamaan työtä 30 %:lle työnhakijoista. Vajaat 12 % työnhakijoista sai lisäkoulutuspaikan, 4 % jäi ennenaikaiselle eläkkeelle ja 4 % osallistui valtion työllistämishjelmiin. RFE/RL Research Report 20.8.93.

²¹ Joidenkin arvioiden mukaan työttömyyskorvaukset ovat niin alhaisia, että suurin osa virallisesti työttömiksi rekisteröityneistä saa muita tuloja joko pimeältä sektorilta tai epävirallisen työpaikan kautta. Lisäksi piilotyöttömyys on suurta.

Korvauksen saadakseen työttömän on muodollisesti erottava yrityksestä, mikä käytännössä tarkoittaa monien yrityksen tarjoamien etujen (mm. työsuhdeasunnot, työpaikkaruokailu, terveystalvet) menettämistä. Venäläisen Asiantuntijainstituutin vuonna 1992 tekemän tutkimuksen mukaan²² 90 % tutkituista yrityksistä tarjosi työntekijöilleen elintarvikkeita ja kulutustavaroita, joiden hinnat olivat usein yrityksen subventoimia. Terveystalvet tarjosi työpaikkaetuna 85 % yrityksistä ja asuntoetu oli 65 %:ssa tutkituista yrityksistä. Myös lastenhoidon sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toiminnan järjestäminen on säilynyt tärkeänä yritysten tehtävänä. Vain 40 % yritysjohtajista oli valmis karsimaan yrityksen sosiaalipalveluista estääkseen yrityksen konkurssin²³. Hyvien työpaikkaetujen vuoksi työttömät pyrkivät usein pitämään itsensä yrityksen palkkalistoilla, vaikka eivät palkkaa saisikaan. Yritysjohdon kannalta mahdollisimman suuren työntekijämäärän pitäminen yrityksen kirjoilla on perinteisesti ollut kannattavaa mm. suurempien valtiontukien vuoksi. Ilmeisesti tilanne ei ole vielä muuttunut radikaalisti.

Joillakin alueilla yritykset usein paikallishallinnon avustuksella maksavat "entisille" työntekijöilleen eräänlaista **toimeentulopalkkaa**. Näillä ihmisillä ei ole työtä, mutta virallisesti he säilyvät kirjoilla entisessä työpaikassaan eikä heitä rekisteröidä työttömiksi²⁴. Arviolta 20–33 % valtionyrityksistä on joko lyhentänyt työviikkoa tai lomauttanut suuren osan työntekijöistään tällä periaatteella. Erityisesti tämä koskee suuria yli 1000 työntekijän yrityksiä²⁵. Kysyttäessä 50 venäläisen yrityksen johtajalta, kuinka he aikovat toteuttaa kustannussäästöjä yrityksissään, vain 30 % vastaajista oli valmis irtisanomaan työntekijöitään. Suuri osa vastanneista halusi säilyttää henkilökuntansa parempia aikoja varten. Mikäli yrityksen on pakko irtisanoa työntekijöitään, aloitetaan yleensä vähiten koulutetuista työntekijöistä, joiden irtisanomisella voidaan varmistaa erikoisasiantuntijoiden palkankorotukset ja heidän säilymisensä yrityksen palveluksessa. Vain 8 % vastanneista kannatti palkkojen jäädyttämistä, mikä nykyisen nopean inflaatiovahdin huomioonottaen ei olisi mahdollistakaan²⁶.

Alhainen virallinen työttömyysaste selittyy osaksi myös sillä, etteivät myöskään yritykset ilmoita työvoimavirastolle irtisanottujen työntekijöidensä ja palkattomilla pakkolomilla olevien määrää. Arviolta vain kolmannes vapaina olevista työpaikoista ilmoitetaan työvoimavirastoon²⁷.

Työttömyysjaksojen pidentyessä merkittäväksi työttömyyteen vaikuttavaksi tekijäksi nousee työttömyyskorvausten maksamisen pituus. Nykyään korvausta maksetaan pääsääntöisesti vuoden ajan, jonka jälkeen työttömäksi jääneen on

---

²² Asiantuntijainstituutti on Venäjän Teollisuus- ja yrittäjälaiton alainen tutkimuslaitos, jonka toimintaa yritykset ja organisaatiot tukevat. Kyseinen tutkimus käsitti 50 yritystä, joista 42 % oli valtionyrityksiä. Tutkimus tehtiin vuoden 1992 lopulla.

²³ Nabiullina (1993).

²⁴ Financial Times 7.10.93.

²⁵ Commander, S. & McHale, John ... (1993).

²⁶ Nabiullina (1993).

²⁷ Izvestija 16.9.93.

siirryttävä hakemaan muuta toimeentulotukea²⁸. Koska työttömyysjaksojen pituudesta on erittäin vähän tietoa, on vaikea arvioida, kuinka suuri osa työttömistä ei ole virallisesti työttömiksi rekisteröityneitä yli vuoden kestäneen työttömyysjakson vuoksi. Mikäli työttömyyskorvausten maksamisaikaa ei pidennetä, voidaan tämän ryhmän osuuden jatkossa olettaa kasvavan.

2.4 Talousuudistuksen eteneminen lisää väistämättä työttömyyttä

Mikäli jatkossa halutaan pysyä ulkomaisten rahoittajien vaatimalla uudistuslinjalla, yritysten on tiukennettava kustannustietoisuuttaan. Lainansaanti on jatkossa entistä vaikeampaa. Toukokuussa 1993 hallitus ja keskuspankki pääsivät sopimukseen siitä, ettei keskuspankki enää luotota yritysten maksurästejä. Hallitus pyrkii toteuttamaan maaliskuussa 1993 voimaanastunutta konkurssilakia, jonka mukaan maksukyvyttömät yritykset ajetaan konkurssiin eikä niitä ylläpidetä keinotekoisesti. Toistaiseksi tulokset eivät kuitenkaan ole nähtävissä.

Valtionyritysten subventioiden äkillinen supistaminen ja konkurssilain tarkka noudattaminen saattavat nopeasti moninkertaistaa virallisesti rekisteröityjen työttömien määrän. Työttömyyttä lisää myös investointien supistuminen, entisen Neuvostoliiton alueella sijaitsevien yritysten välisten suhteiden katkeaminen ja yritysten välisten velkojen lisääntyminen. ILO:n arvion mukaan kolmannes Venäjän kaikista yrityksistä on konkurssikypsiä. Erityisen vaikeassa tilanteessa on noin puolet puolustusteollisuuteen liittyneistä kemian teollisuuden yrityksistä. Noin 38 % Venäjän yrityksistä voisi oman arvionsa mukaan tuottaa nykyisen tuotantomääränsä alhaisemmalla työvoimalla ja vajaat 42 % pitää tuotantokapasiteettiaan korkeampana kuin potentiaaliset tilaukset edellyttävät²⁹.

Työttömyyden kasvu asettaa yhä suurempia vaatimuksia työttömyysturvasta vastaavien organisaatioiden toiminnalle. Osa työttömistä tarvitsee uudelleenkoulutusta, osa jatkokoulutusta. Työttömille on voitava tarjota työpaikkoja myös muista entisistä neuvostotasavalloista ja niiden ulkopuolelta. Tiedonkulun on oleellisesti nopeuduttava ja tietopankkien laajennuttava. Erityisen tärkeää työttömän kannalta on työttömyyskorvausten nostaminen vastaamaan minimielintaso, korvausten indeksoiminen ja niiden maksaminen ajallaan sekä työttömäksi rekisteröitymiseen liittyvän liiallisen byrokratian karsiminen. Koko sosiaaliturvajärjestelmän kannalta tärkeää on talousuudistukseen kiinteästi liitetyn työvoimapolitiikan hahmottaminen.

---

²⁸ Kuten jatkossa ilmenee, Venäjällä ei ole varsinaista toimeentulotukea, vaan apua voi saada kahden ns. hätäapurahaston kautta.

²⁹ Euro-East 21.2.94.

3 Eläkkeet

3.1 Eläkeläisten osuus kasvaa

Kasvavat eläkekustannukset muodostavat elintason nousun myötä yhä suuremman osan valtion sosiaaliturvamenosta. Vuonna 1991 noin 10 % teollisuusmaiden BKT:sta arvioitiin käytettävän eläkkeiden maksamiseen³⁰. Venäjän eläkerahaston menot vuodelta 1992 vastasivat noin 6 % maan BKT:sta. Rahaston menot ovat kasvamassa, sillä ikääntyneiden ihmisten suhteellinen osuus Venäjän väestöstä lisääntyy. Erityisen selvästi on kasvanut 60–69 vuotiaiden osuus, joka vuonna 1986 oli 7 % ja nousi vuonna 1992 10 %:iin³¹. Vanhusten suhteellisen osuuden kasvu selittyy suurelta osin syntyvyyden laskulla. Vuosina 1990–1992 syntyneiden lasten määrä laski Venäjällä 17 % pitkälti heikon taloudellisen tilanteen seurauksena³².

Vuoden 1993 alussa Venäjällä oli arviolta 36.6 milj. eläkeläistä, joista vajaat 80 % oli vanhuuseläkkeellä. Eläkeläisiä on karkeasti puolet vähemmän kuin työvoimaa³³. Alueittain erot eläkeläisten määrässä vaihtelevat huomattavastikin. Vuoden 1992 alussa eläkeikäisten osuus ylitti 20 % kolmanneksessa Venäjän alueista³⁴.

Eläkeikä ja palvelusvuosivaatimus ovat suhteellisen alhaisia. Naisilla eläkeikä on 55 ja palvelusvuosivaatimus 20 vuotta, miehillä ne ovat vastaavasti 60 ja 25 vuotta. Lisäksi laajoille ryhmille on annettu mahdollisuus ennen aikaiseen eläkkeeseen, joka alhaisen eläkeiän ohella vähentää osaltaan työttömyyttä. Toisaalta on otettava huomioon, että osa eläkeläisistä jatkaa työntekoa eläkkeellä ollessaankin. Eläkeiän nostaminen on talousuudistuksen kannalta eläkejärjestelmän kehittämisen oleellisimpia osia.

Vuoden 1992 lopulla eläkelakiin hyväksyttiin muutoksia, jotka lisäsivät eläke-etuja nauttivien eläkeläisten määrää. Eläke-eduiksi lasketaan mm. korotetut eläkkeet ja edulliset tai ilmaiset palvelut. Muutosten seurauksena arviolta 7 miljoonalla eläkeläisellä on oikeus erilaisiin eläke-etuihin³⁵.

---

³⁰ Holzmann, 1991.

³¹ Ns. työkykyiseksi väestöksi lasketaan Venäjän tilastokomitean mukaan 16–59 vuotiaat miehet ja 16–54 vuotiaat naiset.

³² Garnik, Sergei, Itä-Euroopan tutkimuksen seminaarissa Helsingin yliopiston sosiaalipolitiikan laitoksella 1.11.93

³³ Izvestija 27.1.93.

³⁴ Goskomstat Rossii (1993).

³⁵ Ekonomitseskaja gazeta 37/92.

3.2 Eläkkeiden reaaliarvo alhainen ja vaihteleva

Eläkkeen suuruuteen vaikuttavat aikaisemmat tulot ja tehdyt työvuodet. Eläkeiässä tehty ansiotyö lisätään palvelusvuosiin, ja se korottaa eläkettä. Vuoden 1992 alussa valtaosa eläkeläisistä sai minimieläkettä, koska nopeasti kiihtynyt inflaatio pudotti eläkkeiden perustana olevien tulojen arvon alhaiseksi. Toukokuussa 1992 hyväksyttiin useita säädöksiä, jotka pyrkivät erilaisten kerrointen avulla säilyttämään eläkkeiden arvon. Samana vuonna maan hallitus ja parlamentti maksoivat eläkeläisille hintakompensatioita tai korottivat minimieläkkeitä lähes kuukausittain. Monimutkaisten laskelmien vuoksi korotukset maksettiin vasta useiden kuukausien jälkeen, jolloin ne olivat jälleen menettäneet arvonsa.

Laki tulojen ja säästöjen indeksoinnista hyväksyttiin Venäjällä jo vuoden 1991 lokakuussa, mutta sitä ei koskaan toteutettu käytännössä. Vuotta myöhemmin hyväksytyssä laissa eläkkeiden korotuksista määrättiin minimieläkkeiden automaattisesta indeksoinnista neljännesvuosittain helmikuun alusta 1993 alkaen. Käytännössä eläkkeiden reaaliarvo ei kuitenkaan välttämättä ole noussut indeksoinnin seurauksena, sillä ennalta määrätty eläkkeiden korotusväli ovat johtaneet normaalia nopeampaan hintojen nousuun nimenomaan korotusten lähestyessä.

Minimieläke nousi 1.8.93 alkaen 14 620 ruplaan kuukaudessa³⁶. Saman vuoden marraskuussa minimieläkkeeseen liitettiin ns. eläkelisiä, jota korotetaan alueellisilla kertoimilla erikseen määrättyillä alueilla. Helmikuun alusta 1994 eläkelisiä oli 19 700 ruplaa kuukaudessa. Lisää ehdotetaan korotettavaksi vajaan 30 000 ruplaan toukokuun alusta. Tästä huolimatta nimenomaan minimieläkettä saavat joutuvat usein tekemään palkkatyötä toimeentullakseen. Alhaista eläkettä saavien selviytymismahdollisuuksia lisää se, että Venäjällä on tavallista, että useampi sukupolvi asuu yhdessä. Useampien sukupolvien asuminen yhdessä on ylipäänsä osa venäläistä selviytymisstrategiaa.

Keskieläke oli marraskuussa 1993 noin 40 000 ruplaa kuukaudessa, kun samaan aikaan yleiseksi minimieläkeeksi laskettiin 70 000 ja Moskovan alueella 90 000 ruplaa kuukaudessa. Eläkkeitä on määrää korottaa huhtikuusta 1994 alkaen siten, että eläkkeiden perustana olevia tuloja kasvatetaan kertoimella 1.8.

Ehkä paremman kuvan eläkkeiden tasosta saa vertaamalla keskieläkettä suhteessa keskipalkkaan (ns. **average replacement ratio, suhteellinen eläketaso**). Vuonna 1956 keskieläke oli yli 60 % keskipalkasta, kun vastaava suhde oli vuoteen 1985 mennessä laskenut noin 37 %:iin³⁷. Vuosina 1985–1990 suhteellinen eläketaso vaihteli 34–37 % välillä. Vuonna 1993 se oli tammi–syyskuussa keskimäärin 34 %, mutta vaihteli kuukausitasolla suuresti (23–45 %).

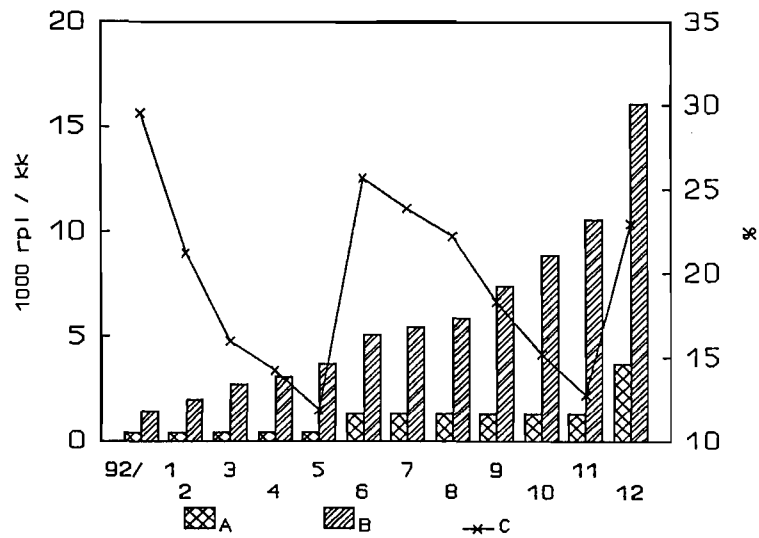
---

³⁶ Rossiiskaja Gazeta 20.7.93.

³⁷ Ahmad (1993).

Kuvio 3.

Suhteellinen eläketaso

- A Keskieläke
 B Keskipalkka
 C Keskieläke % keskipalkasta

Lähde: Russian Economic Trends 3/1993.

Aiemmin suoraan budjetista maksetut eläkkeet siirrettiin Venäjän eläkerahaston vastuulle vuonna 1991. Rahastoon kerätään työnantajilta 28 % ja työntekijöiltä 1 % palkkasummasta. Tämän lisäksi rahasto saa budjettivaroja. Se on ylivoimaisesti suurin budjetin ulkopuolinen rahasto, jonka arvioidut tulot v.1992 olivat 1310 mrd ruplaa (8.4 % BKT:sta) ja menot 950 mrd ruplaa (6 % BKT:sta). Rahaston ylijäämä johtuu siitä, että nimellispalkat nousivat vuoden aikana nopeasti, mutta eläkkeet indeksoitiin satunnaisesti³⁸. Eläkerahaston vuoden 1993 jälkimmäiselle puoliskolle hyväksytyssä budjetissa vajaan 90 % rahaston varoista arvioitiin tulevan työnantajien ja työntekijöiden pakollisista maksuista ja kymmenisen prosenttia budjetista. Yhteensä rahaston tuloiksi arvioitiin 1585 mrd ruplaa³⁹.

Vuoden 1992 syksyllä käytiin kiivaita keskusteluja eläkerahaston ylijäämäisyydestä. Hallitus vaati rahaston ylimääräisten varojen siirtämistä muiden sosiaaliturvamenojen kattamiseen onnistumatta siinä kuitenkaan. Lain mukaan rahasto ei saa sijoittaa varojaan vapaasti, vaan ne ovat keskuspankin korottomalla tilillä. Vuonna 1992 hallitus oli korotonta velkaa rahastolle 50 mrd ruplaa⁴⁰.

³⁸ IMF (1993), 18.

³⁹ Vedomosti Verhovnogo Soveta RF 27/93.

⁴⁰ IMF (1993).

3.3 Eläkejärjestelmän kehittäminen

Eläkejärjestelmän uudistaminen on keskeinen osa vuoden 1994 sosiaaliturva-ohjelmaluonnosta. Osana ohjelmaa hallitus valmistelee useita eläkkeitä ja muuta sosiaaliturvaa koskevia määräyksiä, joista kiireisimpänä hallitus pitää määräystä minimieläkkeiden muodostumisesta. Nykyinen järjestelmä ei kohtelee kaikkia eläkeläisiä tasavertaisesti. Samassa ammatissa toimineet, saman koulutuksen hankkineet ja yhtä suuret tulot ansainneet saattavat saada hyvinkin erisuuruisia eläkkeitä.

Valtiollisen eläkejärjestelmän rinnalle on nopeasti kehittymässä **yksityisiä eläkerahastoja**, joiden toiminnan mahdollistaa presidentti Jeltsinin vuoden 1992 syksyllä antama asetus. Asetuksen mukaan eläkerahastoja voivat perustaa mm. yritykset, yhteisöt ja organisaatiot. Rahastot eivät voi itse harjoittaa kaupallista toimintaa, vaan niiden varoja hoitavat sopimusten perusteella erilliset yhtiöt. Ne toimivat valtiollisen eläketurvan ulkopuolella ja maksut niistä hoidetaan valtiollisten maksujen ohella⁴¹.

Vuoden 1994 alkuun mennessä Venäjälle oli perustettu noin 150 yksityistä eläkerahastoa, joista valtaosa ei vielä ole toiminnassa. Yksityisten rahastojen määrän ja merkityksen uskotaan kasvavan voimakkaasti kuluvana vuonna huolimatta siitä, että toiminnan käynnistymistä hankaloittaa vastaavien säädösten puuttuminen sekä jollain alueilla tuottavien sijoituskohteiden vähäisyys⁴². Toisaalta säädösten vähäisyys on johtanut vasta toimintansa aloittaneet rahastot kokeilemaan kaikkea, mikä ei suoranaisesti ole kiellettyä. Koska rahastojen omaa liiketoimintaa ei sallita, rahastot ovat perustaneet yhteiteensä erillisiä yhtiöitä hoitamaan sijoitustoimintaa. Erityisen suosituksi eläkemuodoksi on osoittautunut eläke-etu vaihtona asiakkaan kiinteään omaisuuteen. Asiakkaalle maksetaan sovitun ikärajan jälkeen tietynsuuruinen indeksiin sidottu kuukausieläke, jonka vastikkeeksi rahasto saa omistusoikeuden asiakkaan kiinteään omaisuuteen tämän kuoleman jälkeen. Tavanomaista on myös tehdä eläkesopimus koko yrityksen työntekijöiden kanssa, jolloin yritys hyötyy järjestelystä rahaston sijoittaessa varojaan esim. yrityksen saaneeraamiseen. Etenkin aluetasolla yksityisillä eläkerahastoilla näyttäisi olevan suuria mahdollisuuksia⁴³.

Toisaalta on suunniteltu myös työntekijöiden valtiolliseen eläkerahastoon maksamien osuuksien lisäämistä. Halutessaan työntekijä voisi maksaa eläkerahastolle 1 % sijasta 5–10 % palkastaan ja näin kasvattaa eläkevuosiensa tuloja. Jatkossa tämä vaihtoehto saattaa olla kilpailukykyinen yksityisten eläkerahastojen tarjoaminen palvelujen kanssa, mutta se edellyttää keinotekoisesti asetettujen minimi- ja maksimieläkkeiden välisten suhteiden (1:3–3.5) poistamista.

---

⁴¹ Rossiiskaja Gazeta 23.9.92.

⁴² Izvestija 17.2.94.

⁴³ Kommersant daily 19.3.94.

Eläkejärjestelmän kehittämisessä etusijalla tulisi olla järjestelmästä vastaavien organisaatioiden työnjaon selkiyttäminen, mikä koskee myös sosiaaliturvajärjestelmää kokonaisuudessaan. Eläkeasioista vastaavat mm. sosiaaliturvaministeriö, työministeriö, talousministeriö, finanssiministeriö ja Eläkerahasto. Alustavien suunnitelmien mukaan on päätetty perustaa koko eläkejärjestelmästä vastaava organisaatio (Federalnaja pensionnaja sluzhba)⁴⁴.

---

⁴⁴ Delovoi mir 20.11.93.

4 Muu sosiaaliturva ja väestön elintaso

Työttömyyskorvausten ja eläkkeiden ohella tärkeimpiä sosiaaliturvamaksuja ovat Sosiaalivakuutusrahaston maksamat sairaus- ja äitiyslomakorvaukset sekä erilaiset perheiden tukimuodot (kts. liite 2.). Venäjällä ei ole varsinaista sosiaaliturvajärjestelmää niitä varten, joiden tulot alittavat minimielintason ja jotka eivät muuten (esim. eläkkeiden muodossa) kuulu järjestelmän piiriin. Elintasokuiluun jäävien käytettävissä on kuitenkin varsinaisesti sosiaaliturvajärjestelmän ulkopuolella toimivat kaksi ns. hätäapurahastoa – **Väestön sosiaalituen rahasto** ja parlamentin alainen **Sosiaaliturvarahasto**⁴⁵.

Väestön sosiaalituen rahastossa on yleisvenäläisen rahaston lisäksi paikallisrahastoja. Paikallisrahastot järjestävät maksuttomia aterioita, vaatteita ja tilapäisiä yöpymispaikkoja vähäosaisille – etupäässä eläkeläisille. Rahasto toimii 40 alueella. Se saa 10 % valtion yksityistämistuloista ja harjoittaa omaa liiketoimintaa. Paikallisrahastoista noin puolet toimii Sosiaaliturvaministeriön alaisena ja puolet presidentin hallinnon alaisena. **Sosiaaliturvarahasto** saa varansa budjetista (v.1992 miljardi ruplaa). Parlamentin alainen Sosiaaliturvakomitea valvoo rahaston toimintaa.

4.1 Sosiaaliturvan tarve lisääntynyt – väestön reaalitulot laskeneet ja tuloerot kasvaneet

Vuoden 1992 alussa toteutettu laaja hintojen ja palkkojen vapauttaminen johti inflaation kiihtymiseen ja reaali-palkkojen jyrkkään laskuun. Kun reaali-palkat vuoden 1991 lopulla olivat 115 % vuoden 1985 reaali-palkoista, laskivat ne tammikuussa 1992 vain 67 %:iin vuoden 1985 tasosta. Vuoden 1992 loppuun mennessä oli jälleen saavutettu kutakuinkin vuoden 1985 palkkataso, mutta vuoden lopussa kiihtynyt inflaatio käänsi palkkojen nousun laskuun. Vuoden 1993 syyskuussa reaali-palkat vastasivat 80 %:ia vuoden 1985 tasosta. Kts. kuvio 4

Tilannetta on kärjistänyt se, ettei valtio vuonna 1993 pystynyt käteisrahan puutteen vuoksi maksamaan kaikkia palkkoja, eläkkeitä ja muita sosiaaliturvamaksuja⁴⁶. Kuluvana vuonna useiden kuukausien maksamattomat palkat ovat johtaneet lakkoihin eikä ratkaisuun toistuvista lupauksista huolimatta ole päästy. Maaliskuussa 1994 valtionyrityksille maksamatta jääneitä palkkoja arvioitiin olevan 19 miljardia ruplaa⁴⁷.

Palkkarästien maksamisen ohella valtion työntekijät vaativat palkkojen korotuksia, sillä valtion palkat ovat huomattavasti keskipalkan alapuolella. Tosin myös valtionsektorin sisällä on huomattavia palkkaeroja. Toukokuun 1993 tietojen

---

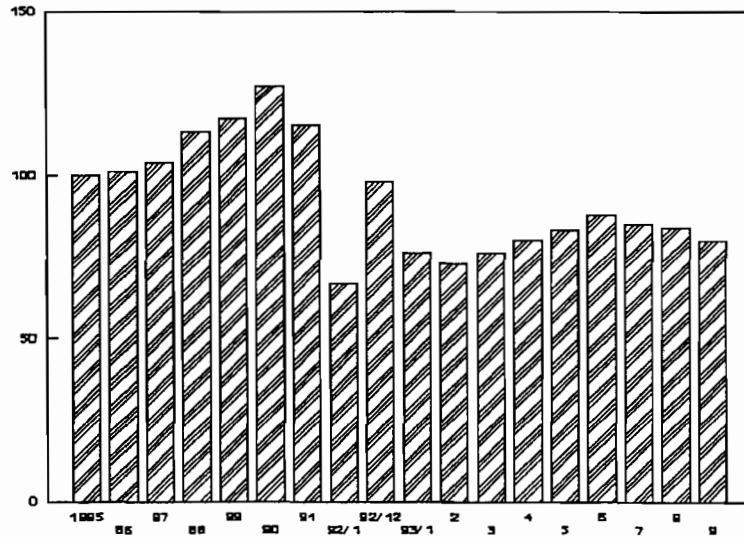
⁴⁵ Esim. ilmaiset ateriat.

⁴⁶ Helsingin Sanomat 3.11.93.

⁴⁷ Kommersant daily 12.3.94.

mukaan korkeimmat palkat ovat kaasu- ja öljyteollisuudessa ja alhaisimmat maataloudessa. (Kts. taulukko 1.)

Kuvio 4. **Reaalipalkkaindeksi (1985 = 100)**

Lähde: Russian Economic Trends 1993

Taulukko 1. **Keskipalkat toukokuussa 1993 teollisuusaloittain (1000 ruplaa)**

Teollisuus	40
* kaasuteollisuus	128
* öljyteollisuus	104
* hiiliteollisuus	76
* kevyt teollisuus	28
Rahoitus, vakuutus	70
Liikenne	54
Hallinto	51
Rakennustoiminta	49
Terveystenhoito	36
Viestintä	36
Opetus	35
Kauppa	30
Kulttuuri	28
Tiede	26
Maatalous	21
Keskipalkka	38

Valtionsektorin palkkapolitiikkaan on tulossa muutoksia, mikäli Työministeriön valmisteleva luonnos presidentin asetukseksi hyväksytään. Asetus koskee valtionsektorin lisäksi monopoli-asemassa toimivia yrityksiä omistusmuodosta huolimatta. Työministeriön ehdotuksen mukaan valtionsektorin palkkoja on korotettava alueittaisilla palkkalisillä, jotka on sidottu alueellisiin köyhyysrajoihin ja jotka myös maksetaan aluebudjeteista. Nykyistä käytäntöä, jonka mukaan valtionyritysten johtajat saavat itse määrätä oman palkkansa, pyritään muuttamaan siten, että johtajien palkat sidottaisiin myynnin kasvuun ja tuotantokustannusten supistamiseen.

Jo vuonna 1987 yritysten vapautta päättää työntekijöidensä palkoista lisättiin. Käytännössä keskitetty palkkojen määräytymisjärjestelmä ei kuitenkaan juurikaan muuttunut ja palkkakatot poistettiin vasta vuonna 1991. Ongelmaksi muodostui nyt se, että palkat nousivat tuotannon ja työn tuottavuuden laskiessa. Valtionsektorin palkkojen noususta huolimatta työvoimaa siirtyi yksityissektorille – lähinnä nopeasti lisääntyviin osuuskuntiin -, jossa palkat ylittivät moninkertaisesti valtionsektorin palkat.

Vuoden 1992 lopulla valtionbudjetista maksettavien palkkojen perustaksi otettiin ns. **yhtenäistariffijärjestelmä**. Tarkoituksena oli etupäässä tasoittaa tuotannollisen ja ei-tuotannollisen valtionsektorin palkkojen kehitystä. Lisäksi valtionsektorin palkat olivat jääneet jälkeen yksityissektorin palkoista eikä palkan määräytymisessä riittävästi huomioitu henkilön koulutusta ja työkokemusta. Uuden järjestelmän mukaisesti palkkaluokkia on 18, joista ensimmäinen vastaa minimipalkkaa. Ylemmät palkkaluokat ovat alimman palkkaluokan kertoimia. Työntekijöiden jakaminen eri luokkiin tapahtuu työn vaativuuden, vaadittavan koulutuksen ja työkokemuksen perusteella riippumatta siitä, työskenteleekö henkilö tuotannollisella vai ei-tuotannollisella sektorilla⁴⁸.

Yhtenäistariffijärjestelmä ei käytännössä ole tasoittanut valtionsektorin työntekijöiden palkkaeroja. Joukkoliikenteessä ja teollisuudessa työskentelevät saavat edelleenkin korkeampaa palkkaa kuin pitkälle koulutetut terveydenhoitoalalla tai opetustehtävissä työskentelevät. Kokonaisuudessaan valtionsektorin palkat ovat yksityissektorin palkkoja alhaisemmat.

Entisiin neuvostotasavaltoihin verrattuna palkkataso Venäjällä on korkea. Toukokuussa 1993 vain Latviassa ja Virossa nimellispalkat olivat korkeampia kuin Venäjällä. Ukrainassa keskipalkka oli tammikuussa 1992 korkeampi kuin Venäjällä, mutta laski vuoden 1993 toukokuuhun mennessä vain neljännekseen Venäjän palkkatasosta. Palkkaeron huomattavan kasvun taustalla on Ukrainan talousuudistuksen hidas eteneminen. Kts. taulukko 2.

4.2 Sosiaalisesta minimistä elintasominiiniin

Sosialistisessa Neuvostoliitossa ei perinteisesti hyväksytty varsinaista köyhyyden käsitettä, vaan puhuttiin **sosiaalisesta minimistä**. Sosiaalinen minimi oli päättäjien käsityksen mukaan alhaisin hyväksyttävä kulutuksen taso, joka käytännössä tarkoitti melkeimpä keskipalkkaa⁴⁹.

⁴⁸ Ekonomitseskaja gazeta 14.10.92.

⁴⁹ Barr (1992), 9.

Taulukko 2.

Keskipalkka entisissä neuvostotasavalloissa toukokuussa 1993

tasavalta	toukokuu 1993	
	dollaria	% Venäjän keskipalkasta
Latvia	92	205
Viro	73	164
Venäjä	45	100
Liettua	30	66
Kazakstan	25	55
Valko-Venäjä	20	45
Kirgisia	14	31
Ukraina	11	25
Moldova	11	24
Turkmenia	9	21
Uzbekistan	9	20
Tadzhikistan	8	19
Armenia	6	14

Lähde: Rossiiskie vesti 3.11.93

Nykyisin sosiaalisen minimin käsitteestä on siirrytty **minimikulutusbudjetin** tai **elintasominimin**⁵⁰ käyttöön köyhyysrajoja määriteltäessä. Minimikulutusbudjetti kattaa kansalaisten vähimmäistarpeet elintasominimiä laajemmin ja sen mukaisesti lasketun kulutustason saavuttaa vain viidennes venäläisistä. Vuoden 1992 alkupuolella käyttöönotettua elintasominimiä määriteltäessä pyrittiin huomattavasti tiukentamaan köyhyysrajoja ja keskittymään vain köyhistä köyhimpiin⁵¹. Uuden sosiaaliohjelmaluonnoksen mukaisesti minimipalkkaa ja -eläkettä pyritään lähentä-

⁵⁰ **Minimikulutusbudjettia** (ven. minimalnyi potrebitelski bjudzhet) laskettaessa käytetään mm. yli 200 tavarain (sis. 80 elintarviketta) hintoja. Minimikulutusbudjetin mukainen elintaso saavutettiin syksyllä 1993 80 000 ruplan kuukausituloilla, joka samaan aikaan vastasi venäläisten keskimääräistä palkkaa. **Elintasominimi** (prozhitotshnyi minimum) arvioitiin syyskuussa 1993 saavutettavan 30 000 ruplan kuukausituloilla.

⁵¹ Vaikka elintasominimi toistaiseksi on selvästi yleisimmin käytetty köyhyyden mittari Venäjällä, ei sitä aina käytetä sosiaalimenolaskelmien pohjana. Mittarin rajojen pienetkin muutokset saattavat huomattavasti muuttaa kuvaa köyhyyden laajuudesta.

mään minimikulutusbudjettia vastaavalle tasolle, mutta toistaiseksi budjetissa ei ole tarvittavia varoja tähän⁵².

Venäjän työministeriön alainen yleisvenäläinen elintasotutkimuskeskus luokittelee venäläiset viiteen eri elintasoluokkaan (kts. kuvio 5.). Luokitus on tehty heinäkuun 1993 tietojen perusteella. Köyhien perheiden henkeä kohti laskettu tulo vastaa senhetkistä elintasominimiä tai jää sitä pienemmäksi. Vähätuloisten tulot jäävät nekin alle minimikulutusbudjetin mukaan lasketun tason. Näiden kahden ryhmän yhteenlaskettu osuus on jopa 73 %⁵³. Vuoden 1993 joulukuussa noin kolmanneksella väestöstä arvioitiin olevan elintasominimiä – joka siis on tiukempi köyhyysmittari kuin minimikulutusbudjetti – pienemmät tulot.

Yli 60 % monilapsisista perheistä lukeutuu ensimmäiseen l. köyhien luokkaan. Suurin osa Venäjälle muuttaneista pakolaisista ja siirtolaisista kuuluu niinkään tähän luokkaan. Köyhimpiin kuuluvat työskentelevät useimmiten valtionsektorilla tai ovat työttömiä, opiskelijoita, minimipalkkaa saavia työntekijöitä tai minimieläkettä saavia eläkeläisiä⁵⁴.

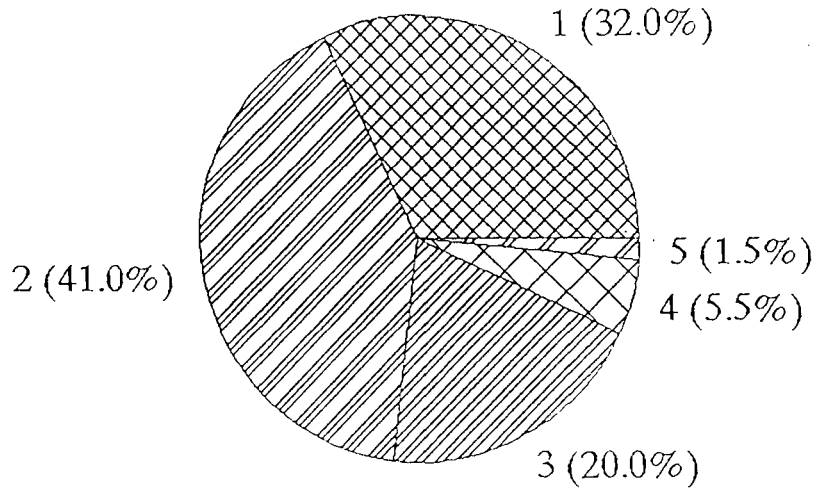
⁵² Rossiiskie vesti 24.2.94.

⁵³ Vastaavana ajankohtana valtion työntekijöiden minimipalkka oli 7 740 ruplaa ja minimieläke 14 620 ruplaa kuukaudessa. Marraskuun alusta 1993 minimieläkkeisiin maksettavat lisät korottivat minimieläkkeet kuitenkin 25 000 ruplaan. Keskimääräinen kuukausipalkka oli syyskuussa 1993 80 900 ruplaa.

⁵⁴ Rossiiskie vesti 1.12.93.

Kuvio 5.

Elintasoluokat henkeä kohden lasketun tulon perusteella⁵⁵

- 1 - **Köyhät**, tulot alle elintasominimin (n. 14 300 ruplaa/kk) tai vastaavat elintasominimiä
- 2 - **Vähätuloiset**, tulot yli elintasominimin, mutta alle minimikulutusbudjetin (n. 35650 rpl/kk)
- 3 - **Toimeentulevat**, tulot 1–2 x minimikulutusbudjetti (35 650–71 300)
- 4 - **Hyvätuloiset**, tulot yli 2 x minimikulutusbudjetti (71 300–150 000)
- 5 - **Rikkaat**, tulot yli 150 000 ruplaa/kk

Lähde: Rossiiskie vesti 1.12.93.

---

⁵⁵ Kuvion tiedot perustuvat heinäkuun 1993 tilanteeseen. Selityksissä olevat ruplamääräiset tulorajat on saatu indeksoimalla ko. tutkimuslaitoksen ilmoittamat marraskuun 1993 elintasominimi ja minimikulutusbudjetti heinäkuuhun 1993. Alkuperäisessä kuviossa luokkien väliset rajat on viimeistä luokkaa lukuunottamatta ilmoitettu ainoastaan elintasominimin ja minimibudjetin kerrannaisina.

Rahatulojen jakautumista eri väestöryhmien kesken voidaan kuvata mm. **Lorenzin käyrän** ja **Ginin kertoimen**⁵⁶ avulla. Väestön tuloerojen jatkuva kasvaminen Venäjällä käy ilmi kummankin indikaattorin perusteella. Syyskuun 1993 arvioitujen rahatulojen perusteella laskettu Ginin kerroin on noin 0.34, mikä kansainvälisesti tarkasteltuna on keskiarvoluokkaa⁵⁷. Väestöryhmien välisten tuloerojen kasvu on kuitenkin tapahtunut lyhyessä ajassa. Vuoden 1993 lopulla suurituloisimman ja pienituloisimman desiilin välinen ero oli 11-kertainen, kun se vuoden 1992 lopulla oli 8.7-kertainen⁵⁸. Toisaalta voidaan olettaa, että talousuudistuksen seurauksena aikaisemmin piilotettu eriarvoisuus on siirtynyt avoimemmaksi eikä tilastojen perusteella saatu kuva elintasoerojen kasvusta ole käytännössä näin ilmeinen. Venäläisten tilastojen luotettavuus on lisäksi sinänsä kiistelyn alainen asia. Kts. kuviot 6 ja 7.

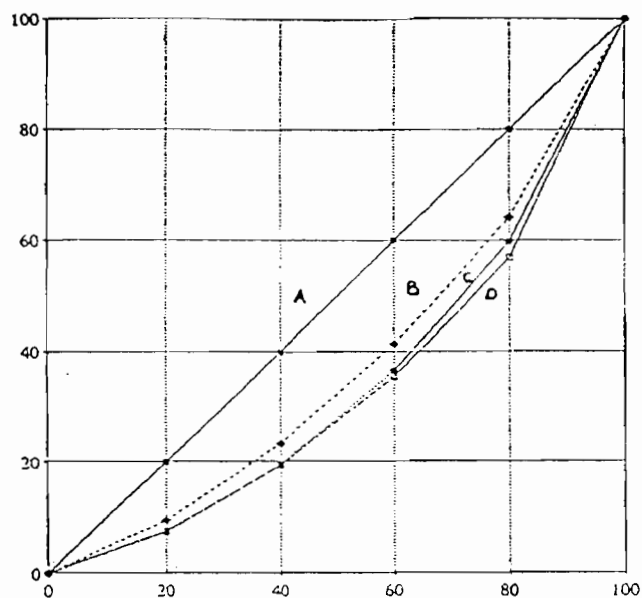
⁵⁶ Täysin tasaisesti jakautuneiden tulojen kyseessäollessa Ginin kerroin on 0. Mitä lähempänä kerroin on arvoa yksi, sitä suuremmat ovat erot yhteiskunnan tulojen jakautumisessa.

⁵⁷ USA:ssa ja useimmissa kehittyneissä maissa Ginin kerroin on pitkään ollut keskimäärin 0.3. Erilaiset tilastoperustat ja yleensä tilastojen luotettavuus vaikeuttaa tietojen vertailua Venäjään.

⁵⁸ Rossiiskie vesti 16.2.94. Joidenkin tietojen mukaan rikkaimman ja köyhimmän desiilin välinen ero oli vuoden 1993 lopulla jopa 26-kertainen (Delovoi mir 18.11.93).

Kuvio 6.

Rahatulojen jakautuminen eri väestöryhmien kesken - Lorenzin käyrä

Käyrät vasemmalta oikealle:

A = tasaisen tulojaon suora

B = tulojako kesäkuussa 1991

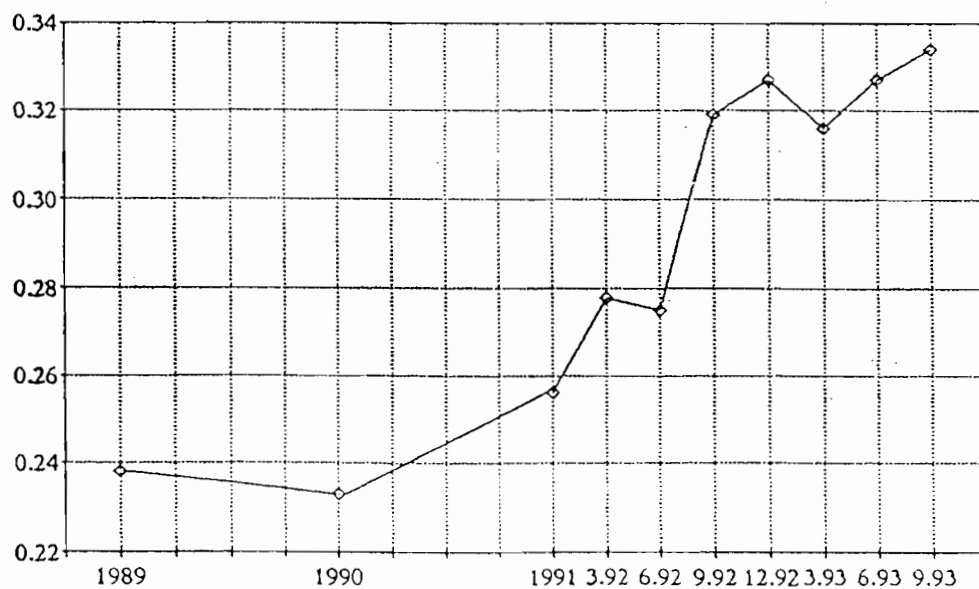
C = tulojako kesäkuussa 1992

D = ennuste tulojaoksi maaliskuussa 1993

Lähde: Economic Situation - Russia - 1993/3.

Kuvio 7.

Rahatulojen jakautuminen eri väestöryhmien kesken - Ginin kerroin

Lähde: Economic Situation - Russia - 1993/3.

Yhtenä köyhyyden yleisenä osoittimena käytetään usein kotitalouksien **ruokaan kuluttamaa osuutta tuloista**. Vuoden 1991 tammikuussa venäläiset käyttivät ruokamenoihin keskimäärin kolmanneksen rahatuloistaan. Vuotta myöhemmin osuus oli noussut 50 %:iin. Syksyllä 1993 venäläiset käyttivät yli 60 % tuloistaan tavaroiden ja palvelujen ostoon. Yksittäisistä menoeristä suurin on elintarvikkeet. Kaikkein pienituloisimmat käyttävät elintarvikkeisiin jopa 80 % tuloistaan. Elintarvikkeiden suhteellisen osuuden kasvaminen on supistanut kulutustavaroiden kysyntää. Vuoden 1991 kesällä tehdyn tutkimuksen mukaan 53:sta kulutustavaranimikkeestä kaupassa oli saatavilla vain 1–4 nimikettä, kun taas vuotta myöhemmin vastaavassa tutkimuksessa saatavilla olleiden nimikkeiden määrä oli noussut 34–52:een⁵⁹.

Elintaso eri alueilla vaihtelee huomattavasti mm. alueellisten palkkaerojen ja kulutusmarkkinoiden epätasapainon vuoksi. Elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden saatavuus sekä niiden hinnat eroavat alueellisesti, joten keskimääräiseksi arvioidun minimiruokakorin arvo vaihtelee.

---

⁵⁹ Agapova, T.A., Problems of Economic Transition, September 1993 ja RFE/RL Research Report 5.2.93.

6 Sosiaaliturvajärjestelmän kehittäminen

6.1 Sosiaaliturvajärjestelmän sisäiset kehittämistarpeet

Venäjän sosiaaliturvajärjestelmän kehittämisessä ollaan vasta alkuvaiheessa. Järjestelmän yksittäisten osa-alueiden kehittämisen lisäksi tulisi jatkossa paneutua myös kokonaisuuden hahmottamiseen. Toistaiseksi sosiaaliturvajärjestelmän kehittymättömyys näkyy mm. **vajavaisina tai puuttumattomina yhteyksinä** eri organisaatioiden välillä eivätkä yhteydet entisten neuvostotasavaltojen sosiaaliturvaorganisaatioihin hoidu juuri Venäjän sisäistä tilannetta paremmin. Sosiaaliturvasta vastaavien ministeriöiden välinen **vastuunjako on epäselvä ja päällekkäinen**, ja samanlaisia vastuunjako-ongelmia on myös eri rahastojen välillä. Päätökset sosiaaliturvamaksujen korotuksista tehdään erillään finanssiministeriöstä. Joissain tapauksissa rahastojen paikallisosastot on jaettu eri organisaatioiden alaisiksi. Esimerkiksi Väestön sosiaalituen rahaston paikallisosastot ovat joko Sosiaaliturvaministeriön tai presidentin viraston kontrolloimia.

Vastuunjaon epäselvyydet ovat näkyneet mm. siinä, ettei sosiaaliavustuksia ole kaikilla alueilla pystytty maksamaan, vaikka yleisesti ottaen rahastot ovat olleet ylijäämäisiä. Yhtenäisiä tietoja eri tukimuotoihin käytetyistä varoista on vaikea saada. Joissain tapauksissa yritykset hoitavat itsenäisesti korvausten maksamisen työntekijöilleen eikä vastaava rahasto saa tietoa korvausten saajista.

Työllisyysrahasto käytti vuonna 1993 vain 13 % tuloistaan työttömyyskorvauksiin ja jopa 45 % lainoihin joko luodakseen uusia tai ylläpitääkseen usein kannattamattomien yritysten työpaikkoja⁶⁰. Julkisuuteen on tullut tietoja myös suoranaisten rahastojen varojen väärinkäytöksistä.

Venäjän kaltaisessa laajassa ja heterogeenisessä maassa tärkeä periaatekysymys on, tulisiko sosiaaliturvamaksuja eriyttää alueittain koko maan kattavien yhtenäisten maksujen sijaan. Nykyisessä tilanteessa yhdellä yhtenäisellä köyhyysmääritelmällä ei voida tasapuolisesti kattaa alueellisia eroja elintarvikkeiden ja kulutustavaroiden tarjonnassa ja hinnoissa eikä muissa alueellista eriarvoisuutta lisäävissä tekijöissä. Mikäli ongelmaa ei ratkaista tasapuolisesti, Venäjän alueiden väliset suuret elintasoerot saattavat kärjistä kehityksessä olevia keskuksen ja alueiden välisiä yhteyksiä. Vuonna 1991 ennen Neuvostoliiton hajoamista päädyttiin ratkaisuun, jossa Eläkerahaston vastuualueita laajennettiin kattamaan myös osa perheitä koskevista etuuksista. Maksut rahastolle säilytettiin yhtenäisinä, mutta alueilla, joissa eläkeläisten osuus oli pieni⁶¹, osaa eläketuloista käytettiin perheiden sosiaaliturvaan.

Venäjällä sosiaaliturvamaksujen rahoitus hoidetaan niistä vastaavien rahastojen kautta. **Ahmadin ja Schneiderin (1993)** mukaan ns. Pay-as-you-go -järjestelmä on rahastojärjestelmää parempi, mikäli korot ovat keskipitkällä aikavälillä negatiiviset. Vaikka korot olisivat positiivisetkin, niiden kasvuvauhdin tulisi olla väestön kasvuvauhtia suurempi, että rahastojärjestelmä olisi suositelta-

---

⁶⁰ Guy Standing: Reform the Russian Labour Market Now, ILO Central and Eastern European Team, Newsletter 4/93.

⁶¹ Esimerkiksi Keski-Aasian tasavallat.

vampi. PAYG-järjestelmässä sosiaaliturvamaksut maksetaan koko ajan kertyvistä tuloista. Transitiotalouksille Ahmad ja Schneider suosittelivat PAYG -järjestelmän ja luontaisetuuksien yhdistelmää. Näin osa sosiaaliturvasta jaettaisiin esimerkiksi peruselintarvikkeina.

Entisen talousministeri Jegor Gaidarin aloitteesta laaditun sosiaalipolitiikan kehittämistä koskevan luonnoksen mukaan sosiaaliturvaan käytettävät varat ohjataan kohderyhmille yhä useammin aluebudjettien kautta. Federaatiotasolla määritellään koko maata kattavat miniminormit, jotka voidaan haluttaessa ylittää paikallistasolla. Suunnitelmien mukaan erityisalueita tuetaan federaatiotasoisien Subventiorahaston kautta. Sosiaaliturvan kohderyhmiä supistetaan vähitellen ja keskitytään vain kaikkein eniten apua tarvitseviin. Luonnos määrittelee sosiaaliturvauudistuksen avainalueiksi hallinnon desentralisaation, sosiaaliturvapalvelumarkkinoiden luomisen, siirtymisen vähitellen virastojen ja organisaatioiden budjettirahoituksesta varojen jakamiseen suoraan väestölle⁶².

Luonnoksen mukaan sosiaaliturvan kehittämisessä edetään kolmessa vaiheessa. **Kriisivaiheessa** väestöä pyritään tukemaan suhteellisen laajasti, mutta keskittyen etenkin vähäosaisiin. Sosiaaliturvamenojen käytön tehokkuuteen pyritään kiinnittämään huomiota. Kriisivaihe on ohitettu, kun inflaatio on alhainen (alle 5 % kuukaudessa) ja väestön valtaosan reaalitytulot kasvavat. **Vakauttamisvaiheessa** siirrytään virastojen rahoittamisesta väestölle suoraan suunnattuihin tukimuotoihin. Ei-valtiolliset rakenteet alkavat hoitaa osaa sosiaaliturvatoimista. Tässä vaiheessa väestön tulot nousevat ennen vuoden 1992 hintojen vapautusta vallinneelle tasolle. **Taloukasvun vaiheessa** väestön valtaosan tulot kasvavat inflaatiota huomattavasti nopeammin⁶³.

6.2 Sosiaaliturvajärjestelmän kehittäminen osana talousuudistusta

Markkinatalouteen siirtymiseen liittyy monia sosiaaliturvajärjestelmän kehittämisen kannalta tärkeitä asioita. Palkkojen ja hintojen vapauttaminen **kasvattaa tuloeroja**. Tehokkaampi työnorganisointi ja korkeampi työn tuottavuus vapauttavat työvoimaa uusiin tehtäviin ja ainakin alkuvaiheessa **lisäävät työttömyyttä**. Yhteiskunnan rakennemuutoksen seurauksena yhä useampien ihmisten on siirryttävä turvallisista valtion rutiinistöistä **uusiin tehtäviin**, jotka vaativat koulutusta ja työvoiman suurempaa liikkuvuutta. Toisaalta talouteen tehokkaasti integroitu sosiaaliturvajärjestelmä antaa hyvän pohjan vakaalle taloudelliselle kasvulle. Taloukasvu luo lisää työpaikkoja ja parantaa välillisesti myös niiden asemaa, jotka eivät suoraan työpaikan kautta pysty hyötymään tilanteesta.

Rakennemuutoksen eteneminen vaikeuttaa jatkossa sosiaaliturvajärjestelmän kehittämistä. Yrityssubventioiden supistaminen ja pankkilainaehtojen tiukentuminen leikkaavat yritysten maksukykyä, mikä heijastuu myös rahastojen varoihin. Kun tähän lisätään vielä se, että työttömyys tulee jatkossa lisääntymään eikä

---

⁶² "Deklaratsija o namerenijah v sfere sotsialnoi politiki pravitelstva ekonomitseskih reform", Segondja 16.2.94.

⁶³ "Deklaratsija o namerenijah v sfere sotsialnoi politiki pravitelstva ekonomitseskih reform", Segondja 16.2.94.

talouskasvu ja työn tuottavuus ainakaan keskipitkällä aikavälillä kehity myönteisesti, päästään helposti tilanteeseen, jossa sosiaaliturvajärjestelmään kohdistuvat korvausvaateet kasvavat tulopohjan supistuessa⁶⁴.

Niukkojen resurssien vallitessa sosiaalietujen jakaminen vaikeutuu ja sosiaaliturvaa on **kohdennettava** entistä tarkemmin. Neuvostoajalta periytynyt näennäinen tasa-arvoisuuden periaate on jakaa kaikille yhtäläinen määrä korvauksia sen sijaan, että varat kohdennettaisiin niitä eniten tarvitseville. Nykyisessä tilanteessa on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, ettei sosiaaliturvajärjestelmän kehittäminen ja ylläpito lisää jo ennestään suurta budjettivajetta. Korvaukset tulisi kohdentaa siten, että niitä saavat kaikki tarvitsevat ja vain he (**horizontaalinen ja vertikaalinen tehokkuus**). Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että ensin tuetaan sovitulla periaatteella määritellysti köyhyysrajalla olevia. Korvausten piiriin kuuluvaa väestönosaa voidaan laajentaa, mikäli varoja vielä riittää.

Yhä edelleenkin venäläiset valtionyritykset hoitavat sosiaaliturvatoimia, jotka markkinatalouksissa rahoitetaan budjetin kautta. On erittäin tärkeää, että nämä toiminnot siirretään valtion hoidettaviksi ja rahoitettaviksi suoraan budjetista. Kyseisten toimintojen siirtäminen pois yrityksiltä vapauttaa ne toimimaan puhtaasti liiketaloudellisin perustein antaen niille samalla mahdollisuuden todelliseen kilpailuun. Yritysten kustannukset supistuvat samalla kun valtion menot kasvavat, mutta toisaalta päästään tehokkaampaan sosiaaliturvajärjestelmän kustannusseurantaan. Ennen talousuudistuksen alkua (1988) Neuvostoliiton valtio keräsi veroina lähes 46 % BKT:stä huolimatta siitä, että yritykset hoitivat sosiaaliturvatoiminnot ja lisäksi käytössä oli epäsuoria tukimuotoja.

Sosiaaliturvatoimien siirtäminen joko osittain tai kokonaan budjettirahoitukseksi kasvattaa budjetin menoja ja mitä todennäköisimmin myös budjettivajetta. Nykyinen tiukasti budjettivajeeseen keskittyvä talousuudistuksen etenemisen seuranta saattaa kuitenkin joidenkin IMF:n edustajien⁶⁵ mukaan johtaa budjettivajeen epätarkoituksenomaiseen rajoittamiseen, joka itse asiassa estää talousuudistuksen etenemistä. Kun pyritään vain budjettivajeen rajoittamiseen tietyntasoisiksi ottamatta huomioon kustannuksia, jotka vanhan järjestelmän purkamisesta aiheutuu, siirretään talousuudistuksen kannalta olennaisten ja budjetin menoja lisäävien tekijöiden korjaamista tulevaisuuteen. Budjettivajeen liian tiukka rajoittaminen pitää kustannuksia kurissa vain keinotekoisesti ja antaa yrityksille mahdollisuuden jatkaa taloudellisesti kestäväntä toimintaansa, joka estää niiden uudistumisen ja keskinäisen kilpailun. Toinen esimerkki liiallisista budjettivajeen rajoittamispyrkimyksistä on kustannusten siirtäminen budjetin ulkopuoliseksi vaikkapa erilaisiin sosiaaliturva- yms. rahastoihin tai aluetasolle⁶⁶.

Julkisia menoja voidaan vähentää etenkin kuluttajille suunnattujen hintasubventioiden poistamisella, tappiota tuottavien yritysten subventioiden karsimisella, tuottamattomien julkisten investointien lopettamisella, puolustusmenojen olennaisilla leikkauksilla sekä sosiaaliturvajärjestelmän uudistuksilla. Vuoden 1992

---

⁶⁴ Kopits (1992), 304.

⁶⁵ Kts. esim. Tanzi, Vito (1993).

⁶⁶ Em. syistä budjettivajetta ylipäänsä on kritisoitu arvioitua vähemmän merkitykselliseksi talouden tilan indikaattoriksi nimenomaan transitiomaissa. Budjetin menojen ja tulojen perusteella laskettuun budjetin vajeeseen ei sisälly kaikkia esim. valtionyritysten ja keskuspankin toimia, jotka olisi sisällytettävä todelliseen julkiseen vajeeseen. Nimenomaan tämän vajeen kehitystä olisi seurattava.

hintojen vapautuksen seurauksena huomattavasta osasta hintasubventioita luovuttiin. Tappiota tuottavien yritysten tukeminen on toistaiseksi säilynyt vaikeana periaatteellisena ongelmana. Yrityssubventioista ei ole haluttu luopua ilmeisesti työttömyyden rajun kasvun pelossa ja sosiaaliturvajärjestelmän kehittymättömyyteen vedoten. Toisaalta subventioiden leikkaamisella saataisiin nopeasti varoja sosiaaliturvatoimiin. Pääministeri Tshernomyrdinin mukaan yritysten massakonkurssit sallitaan kuitenkin vasta riittävän sosiaaliturvaverkon olemassaollessa. Etenkin sosiaaliturvajärjestelmän kehittämiseen uskotaan löytyvän kansainvälistä apua.

Kirjallisuus

Ahmad, Ehtisham (1992) **Social Safety Nets**, kirjassa *Fiscal Policies in Economies in Transition*, toim. Vito Tanzi, IMF 1992.

Ahmad, Ehtisham (1993) **Poverty, Demographic Characteristics and Public Policy in CIS countries**, IMF WP/93/9, February 1993.

Ahmad, Ehtisham – Schneider, Jean-Luc (1993) **Alternative Social Security Systems in CIS Countries**, IMF WP/93/8, February 1993.

Alexashenko, Sergei (1993a) **The Collapse of Soviet Fiscal System** kirjassa *The Russian Economy in Crisis and Transition*, toim. Pekka Sutela, Suomen Pankki A:86.

Alexashenko, Sergei (1993b) **Distribution of Taxes and Transfers in the Former Soviet Union** kirjassa *The Russian Economy in Crisis and Transition*, toim. Pekka Sutela, Suomen Pankki A:86.

Barr, Nicholas (1992) **Income Transfers and the Social Safety Net in Russia**, *Studies of Economies in Transformation*, Paper number 4, The World Bank.

Borodjanski, E.I. – Stavnitski, A.V. (1993) **Formirovanie zarabotkov i politika zanjatosti na promyshlennyh predpriyatijah**, *Obschestvo i ekonomika*, no 4/93.

Commander, Simon – Liberman, Leonid – Ugaz, Cecilia – Yemtsov, Ruslan (1993a) **The Behaviour of Russian Firms in 1992**, Evidence from a Survey, The World Bank, WPS 1166, August 1993.

Commander, Simon – Liberman, Leonid – Yemtsov, Ruslan (1993b) **Unemployment and Labour Market Dynamics in Russia**, The World Bank, WPS 1167, August 1993.

Commander, Simon – McHale, John – Yemtsov, Ruslan (1993c) **Russia**, The World Bank, Harvard University and Moscow State University.

Doyle, Chris (1993) **The Distributional Consequences of Russia's Transition**, Centre for Economic Policy Research (CEPR), September 1993.

Gosudarstvennyi komitet Rossiiskoi Federatsii po statistike (Goskomstat Rossii), **Statistitseski Press-Bjulleten** nro 7/1993.

Holzmann, Robert (1991) **Pensions** kirjassa *Public Expenditure Handbook, A Guide to Public Policy Issues in Developing Countries*, IMF 1991.

IMF, **Russian Federation**, *Economic Reviews* 8/1993.

Kopits, George (1992) **Social Security**, kirjassa Fiscal Policies in Economies in Transition, toim. Vito Tanzi, IMF 1992.

McAuley, Alastair (1991) **The Economic Transition in Eastern Europe: Employment, Income Distribution, and the Social Security Net**, Oxford Review of Economic Policy, vol.7, no.4/1991.

Nabiullina, Elvira (1993) **Predpriyatija v uslovijah reformy: novye modeli povedenija**, Rossiiski sojuz promyshlennikov i predprinimatelei, Ekspertnyi Institut, diskussionnyi material, vypusk 9/1993.

Samorodov, Alexander (1992) **The Labour Market, Social Policy and Industrial Relations in the USSR under Transition**, kirjassa Structural Change in Central and Eastern Europe: Labour Market and Social Policy Implications, edited by Georg Fischer and Guy Standing, OECD Centre for Co-operation with the Economies in Transition.

Sosnovskaja, L. (1993) **Sovremennaja situatsija v oblasti zanjatosti i perspektivy stanovlenija rynka truda v Rossii**, Voprosy ekonomiki 12/93, 57–63.

Tanzi, Vito (1993) **Fiscal Policy and the Economic Restructuring of Economies in Transition**, IMF Working Paper 93/22, March 1993.

Liite 1. Palkat ja eläkkeet, ruplaa/kk

vuosi	keskipalkka	keskieläke	keskieläke/ keskipalkka	min. eläke	min. eläke/ keski- palkka	min. palkka	reaalipalk- kaindeksi (1985 = 100)
1985	201	75	0.37	50	0.25	70	100
1986	208	77	0.37				101
1987	216	80	0.37				104
1988	235	83	0.35				113
1989	259	87	0.34				117
1990	297	102	0.34	70	0.24	70	127
1991	516	266	0.52	161	0.31	130	115
1992	6011	1668	0.28	1102	0.18	714	81
1993 1-9							
tamm	15690	3672	0.23	2250	0.14	2250	76
helm	18672	7869	0.42	4275	0.23	2250	73
maal	23559	7869	0.33	4275	0.18	2250	76
huhti	30562	7869	0.26	4275	0.14	4275	80
touko	37505	15744	0.42	8122	0.22	4275	83
kesä	47371	15744	0.33	8122	0.17	4275	88
heinä	55995	15744	0.28	8122	0.15	7740	85
elo	65400	29705	0.45	14620	0.22	7740	84
syys	80900	29705	0.37	14620	0.18	7740	80

Lähde: Russian Economic Trends 1993

	TYÖTTÖMYYSKORVAUS	ÄITIYSRAHA SAIRAUSKORVAUS	ELÄKKEET	MUU SOSIAALITURVA*
vastaava laki	työllisyyslaki v.1991		eläkelaki v.1990 (tehty useita muutoksia ja lisäyksiä)	
tuen maksaja	työllisyysrahasto	sosiaalivakuutusrahasto yritykset hoitavat	eläkerahasto	eläkerahasto
rahoitus	* 1 % palkkasummasta (työnantaja) * budjettivaroja	* 5.4 % palkkasummasta (työnantaja)	* 28 % palkkasummasta (työnantaja) * 1 % palkkasummasta (työntekijä)	* budjettivaroja
tuen määrä	* pääsääntöisesti ensimmäiset 3 kk 100 %, seur. 3 kk 75 %, 4kk 60 %, 5 kk 45 % aiemmasta palkasta * min.tuki = min. palkka, max.tuki = entinen palkka, ei automaattista indeksointia, * korvausta maksetaan normaalisti enintään 12 kk	* äitiysraha: 100% palkka 126 pv. ajan, lisäksi kertaluonteinen apuraha * sairauskorvaus: 100% yli 8v. työskennelleeltä, 60 - 80 % muilta, ei autom. indeksointia	eläkkeen suuruuteen vaikuttavat tulot ja palvelusaika, min.eläke = min.-palkka	* < 6v. lapsi, hoitovapaa, 45% min.palkasta/lapsi, 60% joissain tapauksissa, * 6-16v. lapsi, 25% min.palkasta/lapsi * myös muita perheen avustuksia
muuta	* mikäli korvauksen saaja kieltäytyy kahdesti tarjotusta työpaikasta, hän menettää korvauksen enintään 3 kk ajaksi * erilaisia lisiä, esim. pohjoisilla alueilla		miesten eläkeikä 60v., naisten 55v., vähimmäis-palveluvuodet 25/20v.	

* Varsinaisesti sosiaaliturvajärjestelmän ulkopuolella apua voi saada Väestön sosiaaliturahirahastosta tai Sosiaaliturvarahastosta.

IDÄNTALOUKSIEN KATSAUKSIA

nro:sta 4 lähtien ISSN 1235-7405

- 1/92 Pekka Sutela: **Neuvostoliiton hajoamisen taloudelliset aspektit.** 24 s.
Jouko Rautava: **Suomen ja Venäjän taloussuhteet Suomen EY-jäsenyyden valossa.** 12 s.
- 2/92 Seija Lainela - Jouko Rautava **Neuvostoliiton talouskehitys vuonna 1991.** 15 s.
Seija Lainela **Viron taloudellisen kehityksen lähtökohdat.** 9 s.
Merja Tekoniemi **Yksityistäminen itäisen Euroopan maissa ja Baltiassa.** 7 s.
- 3/92 Kamil Janáček **Transformation of Czechoslovakia's Economy: Results, Prospects, Open Issues.** 20 p.
Sergey Alexashenko **General Remarks on the Speed of Transformation in the Socialist Countries.** 25 p.
Sergey Alexashenko **The Free Exchange Rate in Russia: Policy, Dynamics, and Projections for the Future.** 19 p.
Jouko Rautava **Liikaraha, inflaatio ja vakauttaminen.** 16 s.
- 4/92 Stanislava Janáčková - Kamil Janáček **Privatization in Czechoslovakia.** 8 p.
Sergey Alexashenko **The Collapse of the Soviet Fiscal System: What Should Be Done?** 45 p.
Juhani Laurila **Neuvostoliiton ja Venäjän velka.** 23 s.
Jukka Kero **Neuvostoliiton ja Venäjän ulkomaankauppa.** 24 s.
- 5/92 Pekka Sutela **Clearing, Money and Investment: The Finnish Perspective on Trading with the USSR.** 26 p.
Petri Matikainen **"Suuri pamaus" - Puolan talousuudistus 1990.** 22 s.
- 6/92 Miroslav Hrnčíř **Foreign Trade and Exchange Rate in Czechoslovakia: Challenges of the Transition and Economic Recovery.** 39 p.
Terhi Kivilahti - Jukka Kero - Merja Tekoniemi **Venäjän rahoitus- ja pankkijärjestelmä.** 37 s.
- 7/92 Seija Lainela **Baltian maiden rahauudistukset.** 23 s.
Seija Lainela - Jouko Rautava **Baltian maiden poliittisen ja taloudellisen kehityksen taustat ja nykytilanne.** 14 s.
Sergei Alexashenko **Verojen ja tulonsiirtojen jakautuminen entisessä Neuvostoliitossa.** 17 s.
- 1/93 Pekka Sutela **Taloudellinen transitio Venäjällä.** 11 s.
Pekka Sutela **Venäjän taloudellinen voima 2000-luvulla.** 9 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa integraatiossa: ottopoikia, sisarpuolia vai ...** 11 s.
- 2/93 Inkeri Hirvensalo **Changes in the Competitive Advantages of Finnish Exporters in the Former USSR after the Abolition of the Clearing Payment System.** 35 p.
Miroslav Hrnčíř **The Exchange Rate Regime and Economic Recovery.** 17 p.
Gábor Oblath **Real Exchange Rate Changes and Exchange Rate Policy under Economic Transformation in Hungary and Central-Eastern Europe.** 31 p.
Gábor Oblath **Interpreting and Implementing Currency Convertibility in Central and Eastern Europe: a Hungarian Perspective.** 19 p.
- 3/93 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1992.** 19 s.
Seija Lainela **Baltian maiden talous vuonna 1992.** 25 s.
Pekka Sutela **Itäinen Eurooppa vuonna 1992.** 14 s.
- 4/93 Jouko Rautava **Monetary Overhang, Inflation and Stabilization in the Economies in Transition.** 17 p.
Jarmo Eronen **Manufacturing Industries before and after the Collapse of Soviet Markets: a Comparison of Finnish and Czechoslovak Experience.** 19 p.

- 5/93 Pekka Sutela **Uusi hanke entisen rupla-alueen kaupankäynnin monenkeskeistämiseksi.** 8 s.
Juhani Laurila **Venäjän velkakriisin kehitys ja nykytilanne.** 10 s.
- 6/93 Jouko Rautava **Yritystuesta sosiaaliturvaan: Julkisen tuen muutospaineet Venäjällä.** 7 s.
Jarmo Eronen **Venäjän uusi hallinnollinen aluejako.** 7 s.
Aleksei Tkatchenko **Pienyrittäjäisyys Venäjällä: Nykytilanne ja kehitysnäkymät.** 35 s.
- 7/93 Tuula Ryttilä **Russian Monetary Policy Since January 1992.** 20 p.
Inkeri Hirvensalo **Developments in the Russian Banking Sector in 1992-1993.** 22 p.
- 8/93 Seija Lainela - Pekka Sutela **Introducing New Currencies in the Baltic Countries.** 26 p.
Inna Shteinbuka **The Baltics' ways: Intentions, Scenarios, Prospects.** 27 p.
Inna Shteinbuka **Latvia in Transition: First Challenges and First Results.** 33 p.
Inna Shteinbuka **Industry Policy in Transition: the Case of Latvia.** 30 p.
- 9/93 Jouko Rautava **Venäjän keskeiset taloustapahtumat heinä- syyskuussa 1993.** 10 s.
Merja Tekoniemi **Venäjän parlamenttivaalien poliittiset ryhmittymät.** 3 s.
Jarmo Eronen **Venäläinen ja suomalainen periferia: Permin Komin ja Kainuun luetaloudellista vertailua.** 29 s.
- 10/93 Seija Lainela **Venäjän federatiivisen rakenteen muotoutuminen ja taloudellinen päätöksenteko; Pietarin asema.** 14 s.
Inkeri Hirvensalo **Pankkitoimintaa Pietarissa.** 14 s.
Juhani Laurila **Suoran sijoitustoiminnan kehittyminen Venäjällä ja Suomen lähialueella.** 29 s.
Juhani Laurila **Suomen saamiset Venäjältä. Valuuttakurssimuutosten ja vakautusten vaikutukset.** 8 s.
- 1/94 Pekka Sutela **Insider Privatization in Russia: Speculations on Systemic Change.** 22 p.
Inkeri Hirvensalo **Banking in St.Petersburg.** 18 p.
- 2/94 Aleksei Tkatchenko **Pienyritysten yksityistäminen Venäjällä.** 23 s.
Jarmo Eronen **Konversio Venäjällä: tulosten tarkastelua.** 10 s.
- 3/94 Juhani Laurila **Direct Investment from Finland to Russia, Baltic and Central Eastern European Countries: Results of a Survey by the Bank of Finland.** 14 p.
Juhani Laurila **Finland's Changing Economic Relations with Russia and the Baltic States.** 11 p.
Jouko Rautava **EC Integration: Does It Mean East-West Disintegration.** 8 p.
Eugene Gavrilenkov **Macroeconomic Crisis and Price Distortions in Russia.** 20 p.
Eugene Gavrilenkov **Russia: Out of the Post-Soviet Macroeconomic Deadlock through a Labyrinth of Reforms.** 22 p.
- 4/94 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1993.** 16 s.
Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1993.** 19 s.
Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1990-93.** 7 s.
- 5/94 Pekka Sutela **Production, Employment and Inflation in the Baltic Countries.** 22 p.
Seija Lainela **Private Sector Development and Liberalization in the Baltics.** 14 p.
Seija Lainela **Small Countries Establishing Their Own Independent Monetary Systems: the Case of the Baltics.** 17 p.
- 6/94 Merja Tekoniemi **Työttömyys ja sosiaaliturva Venäjällä.** 31 s.
- 7/94 Pekka Sutela **Fiscal Federalism in Russia.** 23 p.
Jouko Rautava **Interdependence of Politics and Economic Development: Financial Stabilization in Russia.** 12 p.
Eugene Gavrilenkov **"Monetarism" and Monetary Policy in Russia.** 8 p.

- 8/94 Pekka Sutela **The Instability of Political Regimes, Prices and Enterprise Financing and Their Impact on the External Activities of the Russian Enterprises.** 31 p.
 Juhani Laurila **The Republic of Karelia: Its Economy and Financial Administration.** 37 p.
 Inkeri Hirvensalo **Banking Reform in Estonia.** 21 p.
- 9/94 Jouko Rautava **Euroopan unionin ja Venäjän välinen kumppanuus- ja yhteistyösopimus - näkökohtia Suomen kannalta.** 7 s.
- 10/94 Seija Lainela - Pekka Sutela **The Comparative Efficiency of Baltic Monetary Reforms.** 22 p.
 Tuula Ryttilä **Monetary Policy in Russia.** 22 p.
- 11/94 Merja Tekoniemi **Miksi Venäjän virallinen työttömyysaste on säilynyt alhaisena?** 19 s.
- 1/95 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys 1994.** 19 s.
 Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1994.** 21 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan talouskehitys 1994.** 19 s.
- 2/95 Urmas Sepp **Inflation in Estonia: the Effect of Transition.** 27 p.
 Urmas Sepp **Financial Intermediation in Estonia.** 32 p.
- 3/95 Vesa Korhonen **EU:n ja Venäjän kumppanuus- ja yhteistyösopimus.** 31 s.
 Jouko Rautava **Taloussintegraatio ja Suomen turvallisuus - Suomi Euroopan unionin idän taloussuhteissa.** 21 s.
 Jouko Rautava **Suomen idänkauppa 1985-94.** 10 s.
- 4/95 Nina Oding **Evolution of the Budgeting Process in St. Petersburg.** 29 p.
 Urmas Sepp **A Note on Inflation under the Estonian Currency Board.** 12 p.
 Pekka Sutela **But ... Does Mr. Coase Go to Russia?** 14 p.
- 5/95 Urmas Sepp **Estonia's Transition to a Market Economy 1995.** 57 p.
- 6/95 Niina Pautola **The New Trade Theory and the Pattern of East-West Trade in the New Europe.** 21 p.
 Nina Oding **Investment needs of the St.Petersburg Economy and the Possibilities to meeting them.** 20 p.
 Panu Kalmi **Evolution of Ownership Change and Corporate Control in Poland.** 21 p.
- 7/95 Vesa Korhonen **Venäjän IMF-vakauttamisohjelma 1995 ja Venäjän talouden tilanne.** 37 s.
 Inkeri Hirvensalo **Maksurästit Venäjän transitiotaloudessa.** 30 s.
 Seija Lainela **Baltian maiden omat valuutat ja talouden vakautus - pienten maiden suuri menestys.** 14 s.
- 8/95 Pekka Sutela **Economies Under Socialism: the Russian Case.** 17 p.
 Vladimir Mau **Searching for Economic Reforms: Soviet Economists on the Road to Perestroika.** 19 p.
- 9/95 Niina Pautola **East-West Integration.** 33 p.
 Panu Kalmi **Insider-Led Privatization in Poland, Russia and Lithuania: a Comparison.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Equity Markets in Russia.** 14 p.
 Jury V. Mishalchenko - Niina Pautola **The Taxation of Banks in Russia.** 5 p.
- 1/96 Juhani Laurila **Payment Arrangements among Economies in Transition: the Case of the CIS.** 23 p.
 Sergei Sutyryn **Problems and Prospects of Economic Reintegration within the CIS.** 17 p.
 Viktor V. Zakharov - Sergei F. Sutyryn **Manager Training - Another Emerging Market in Russian Educational Services.** 9 p.

- 2/96 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1995.** 12 s.
 Juhani Laurila **Katsaus lähialueisiin.** 28 s.
 Iikka Korhonen **Baltian vuosikatsaus.** 10 s.
 Pekka Sutela **Ukrainan ja Valkovenäjän taloudet vuonna 1995.** 10 s.
 Vesa Korhonen **Itäisen Euroopan siirtymätalouksien kehitys 1995.** 17 s.
- 3/96 Niina Pautola **Intra-Baltic Trade and Baltic Integration.** 12 p.
 Vesa Korhonen **The Baltic Countries - Changing Foreign Trade Patterns and the Nordic Connection.** 16 p.
 Iikka Korhonen **Banking Sectors in Baltic Countries.** 22 p.
- 4/96 Niina Pautola **Trends in EU-Russia Trade, Aid and Cooperation.** 16 p.
 Niina Pautola **The Baltic States and the European Union - on the Road to Membership.** 20 p.
 Elena G. Efimova - Sergei F. Sutyryn **The Transport Network Structure of the St.Petersburg Region and its Impact on Russian-Finnish Economic Cooperation.** 11 p.
 Iikka Korhonen **An Error Correction Model for Russian Inflation.** 10 p.
- 5/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Direct Investment from Finland to Eastern Europe; Results of the 1995 Bank of Finland Survey.** 21 p.
 Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Social Consequences of Economic Reform in Russia.** 26 p.
 Iikka Korhonen **Dollarization in Lithuania.** 7 p.
- 6/96 Juhani Laurila - Inkeri Hirvensalo **Suorat sijoitukset Suomesta Itä-Eurooppaan; Suomen Pankin vuonna 1995 tekemän kyselyn tulokset.** 20 s.
 Jouko Rautava **Suomi, Euroopan Unioni ja Venäjä.** 6 s.
 Niina Pautola **Baltian maiden talouskatsaus 1996.** 12 s.
- 1/97 Panu Kalmi **Ownership Change in Employee-Owned Enterprises in Poland and Russia.** 51 p.
- 2/97 Niina Pautola **Fiscal Transition in the Baltics.** 23 p.
 Peter Backé **Interlinkages Between European Monetary Union and a Future EU Enlargement to Central and Eastern Europe.** 19 p.
- 3/97 Iikka Korhonen **A Few Observations on the Monetary and Exchange Rate Policies of Transition Economies.** 8 p.
 Iikka Korhonen **A Brief Assessment of Russia's Treasury Bill Market.** 8 p.
 Rasa Dale **Currency Boards.** 14 p.
- 4/97 Sergei F. Sutyryn **Russia's International Economic Strategy: A General Assessment.** 17 p.
 Tatiana Popova **The Cultural Consequences of Russian Reform.** 17 p.
 Ludmilla V. Popova - Sergei F. Sutyryn **Trends and Perspectives in Sino-Russian Trade.** 11 p.
- 5/97 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1996.** 10 s.
 Iikka Korhonen - Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1996.** 12 s.
 Merja Tekoniemi **Katsaus lähialueisiin 1996.** 11 s.
 Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1996.** 10 s.
 Kari Pekonen **Valko-Venäjän talous vuonna 1996.** 6 s.
 Katri Lehtonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1996.** 13 s.
- 6/97 Niina Pautola **Towards European Union Eastern Enlargement - Progress and Problems in Pre-Accession.** 17 p.
 Katri Lehtonen **Theory of Economic Reform and the Case of Poland.** 26 p.
 Boris Brodsky **Dollarization and Monetary Policy in Russia.** 14 p.
- 7/97 Toivo Kuus **Estonia and EMU Prospect.** 24 p.
 Olga Luššik **The Anatomy of the Tallinn Stock Exchange.** 23 p.
 Riia Arukaevu **Estonian Money Market.** 20 p.

- 1/98 Iikka Korhonen **The Sustainability of Russian Fiscal Policy.** 8 p.
Tatiana Popova - Merja Tekoniemi **Challenges to Reforming Russia's Tax System.** 18 p.
Niina Pautola **Optimal Currency Areas, EMU and the Outlook for Eastern Europe.** 25 p.
- 2/98 Peter Westin **Comparative Advantage and Characteristics of Russia's Trade with the European Union.** 26 p.
Urszula Kosterna **On the Road to the European Union - Some Remarks on Budgetary Performance in Transition Economies.** 31 p.
- 3/98 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Keskuksen ja alueiden välisten suhteiden kehitys Venäjällä 1992-1997.** 10 s.
Niina Pautola **Baltian talouskatsaus 1997.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Katsaus Suomen kauppaan IVY-maiden ja Baltian maiden kanssa 1990-1997.** 11 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja ongelmat.** 11 s.
Merja Tekoniemi **Ukrainan talouskatsaus 1997.** 10 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys 1997.** 12 s.
- 4/98 Kustaa Äimä **Central Bank Independence in the Baltic Policy.** 30 p.
Iikka Korhonen – Hanna Pesonen **The Short and Variable Lags of Russian Monetary Policy.** 11p.
Hanna Pesonen **Assessing Causal Linkages between the Emerging Stock Markets of Asia and Russia.** 10 p.
- 5/98 Laura Solanko **Issues in Intergovernmental Fiscal Relations – Possible Lessons for Economies in Transition.** 19 p.
Iikka Korhonen **Preliminary Tests on Price Formation and Weak-form Efficiency in Baltic Stock Exchanges.** 7 p.
Iikka Korhonen **A Vector Error Correction Model for Prices, Money, Output, and Interest Rate in Russia.** 12 p.
Tom Nordman **Will China catch the Asian Flu?** 14 p.
- 6/98 Saga Holmberg **Recent Reforms in Information Disclosure and Shareholders' Rights in Russia.** 17 p.
Vladimir R. Evstigneev **Estimating the Opening-Up Shock: an Optimal Portfolio Approach to Would-Be Integration of the C.I.S. Financial Markets.** 39 p.
Laura Solanko – Merja Tekoniemi **Novgorod and Pskov – Examples of How Economic Policy Can Influence Economic Development.** 14 p.
Ülle Lõhmus - Dimitri G. Demekas **An Index of Coincident Economic Indicators for Estonia.** 12p.
- 7/98 Tatyana Popova **Financial-Industrial Groups (FIGs) and Their Roles in the Russian Economy.** 24p.
Mikhail Dmitriyev – Mikhail Matovnikov – Leonid Mikhailov – Lyudmila Sycheva **Russian Stabilization Policy and the Banking Sector, as Reflected in the Portfolios of Moscow Banks in 1995–97.** 29 p.
- 1/99 Jouko Rautava **Venäjän järjestelmämuutos ja talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.
Iikka Korhonen – Seija Lainela **Baltian maat vuonna 1998.** 10 s.
Tom Nordman **Kiinan talouden tila ja näkymät.** 13 s.
Pekka Sutela **Ukrainan talouskatsaus 1998.** 14 s.
Iikka Korhonen **Keski- ja Itä-Euroopan talouskehitys vuonna 1998.** 10 s.